

Evaluering af U-start

En tværprofessionel taskforce mod skolefravær

Sofie Ilsvard, Marie Høstrup, Signe G. Krogh & Karoline H. Vinther

METODECENTRET

Virkningsfulde løsninger på socialområdet

U-start - En tværprofessionel taskforce mod skolefravær. Evaluering.

Metodecentret
Olof Palmes Allé 19
8200 Aarhus N

Forfattere: Sofie Ilsvard, Marie Høstrup, Signe G. Krogh & Karoline H. Vinther.

Udgivet januar 2024

Download på www.metodecentret.dk

Der kan frit citeres fra udgivelsen, korrekt angivelse er:

Ilsvard, S., Høstrup, M., Krogh, S. G. & Vinther, K. H., 2024. U-start - En tværprofessionel taskforce mod skolefravær. Evaluering. Metodecentret.

Indholdsfortegnelse

1	Indledning	4
1.1	Læsevejledning.....	6
2	Sammenfatning	7
3	Kort om U-Start	11
3.1	Målgruppe	11
3.2	Indsatsens mål.....	11
3.3	Organisering og tilgang til skolefravær.....	11
3.4	U-Start: en mentaliseringsbaseret samarbejdsform.....	12
3.5	Virksomme elementer i U-starts indsats.....	14
4	Design og metode	17
4.1	Kvantitativ undersøgelse.....	17
4.2	Kvalitativ undersøgelse.....	19
5	Hvad kendetegner børnene i U-start?	21
6	Omkostningsvurdering	25
7	Resultater	27
7.1	Resultater: Reduktion af skolefravær	27
7.2	Resultater: Hvad peger forældrene på som virksomt?	32
7.3	Resultater: Hvad peger skolerne på som virksomt?.....	47
8	Konklusion	59
9	Litteraturliste	61
10	Bilag	63

1 Indledning

I en årrække er problematisk skolefravær blevet fremhævet af kommunerne, som en stigende udfordring, der er vanskelig at løse (Social- og Boligstyrelsen, 2021). Et stort antal elever har højt skolefravær. De nyeste fraværstal viser, at i løbet af skoleåret 2022/2023 havde 20 % af eleverne i folkeskolen et fravær på mere end 10 % (Børne og Undervisningsministeriet, 2023). Endvidere viser tal fra Socialstyrelsen, at børn i udsatte positioner har mere fravær end andre børn (Socialstyrelsen, 2022).

Der er flere problematiske aspekter af et højt skolefravær. For det første medvirker det til dårligere resultater ved folkeskolens afgangsprøve (VIVE 2020), og for det andet er der både kortsigtede og langsigtede følgevirkninger. På kort sigt er der risiko for udvikling af mere omfattende skolevægring, faglige udfordringer og familiekonflikter grundet den manglende skolegang. Blandt de mulige langsigtede konsekvenser ses øget risiko for skolefrafald senere i uddannelsessystemet, svækkede sociale evner, social tilbagetrækning, arbejdsløshed, psykiske problemer samt ungdomskriminalitet (Alsing, 2016, Aruga, Suzuki & Tagaya, 2012, Bauger, 2009, Ek & Eriksson, 2013, Elsherbiny, 2017, Havik, Bru & Ertesvåg, 2015, Heyne et al., 2014a, Heyne et al., 2014b, Kearney, 2002, Richardson, 2016). Der er derfor mange gode grunde til at beskæftige sig med at finde brugbare løsninger til at håndtere skolefravær.

Hvidovre Kommune etablerede i 2018 indsatsen U-start som et nyt bud på løsningen af skolefraværsproblematikker og skolevægring. U-start er organiseret som en tværprofessionel taskforce, som gennem nye organiseringsformer og arbejdspraksisser har til formål at arbejde både med barnet, familien og netværket på andre måder, end kommunen hidtil har praktiseret. Ifølge Hvidovre Kommunes egne erfaringer er det særligt virksomme i U-start selve organiseringen af arbejdet i en tværprofessionel samarbejdsmodel, hvor socialfaglige- og myndighedskompetencer samt psykologfaglige kompetencer flettes sammen med en mere uformel samarbejdsform, der overskrider traditionelle fagfaglige grænser og funktioner. Denne særlige organiserings- og samarbejdsform struktureres gennem AMBIT-tilgangen¹.

Hvidovre Kommunes egne opgørelser af resultater af U-startindsatsen i projektperioden viste lovende resultater. På den baggrund valgte Hvidovre Kommune i 2021 at fortsætte, og i dag håndterer U-start derfor fraværssager fra kommunens 9 folkeskoler. I skoleårene 2018/2019 til 2022/2023 har lidt mere end 100 elever haft et U-startforløb.

Der har været stor opmærksomhed på U-start (Folkeskolen.dk, 2019, Skolebørn.dk, 2021, Socialpædagogen.dk, 2023, Brinkmann, S., 2023), fordi indsatsen er et lovende

¹ AMBIT er en mentaliseringsbaseret tilgang, udviklet af *Anna Freud Centre* i London, og understøtter indsatser til målgrupper med komplekse problemstillinger, som det kræver tæt og koordineret samarbejde mellem de professionelle at løse.

bud på, hvordan kommuner kan arbejde med at håndtere problematisk skolefravær. Indsatsen er relativt velbeskrevet teoretisk og metodisk ift. dens organiseringsformer og arbejdspraksisser (Stokholm et al., 2019, Printz et al., 2021, Danmarks Evalueringsinstitut, 2022, IIsvard, 2024).

Formålet med denne evaluering er at gennemføre 1) en virkningsevaluering af U-start, som skal belyse i hvilken udstrækning U-start lykkes med at nedbringe skolefraværet for eleverne. Vi undersøger desuden, om indsatsen er særlig virksom for bestemte grupper af elever. Analysen suppleres med en kvalitativ undersøgelse af, hvordan skolelærere og familier oplever samarbejdet med U-start med henblik på at udlede, hvad de har oplevet som virksomt ved indsatsen (eller det modsatte). Det er et særskilt fokus for analysen at undersøge, hvorvidt U-starts grundprincipper, og dermed også anvendelsen af AMBIT-tilgangen, kan kobles til de opnåede virkninger.

Dernæst har vi 2) udarbejdet en indsatsbeskrivelse² af U-start, på baggrund af Hvidovre Kommunes eksisterende beskrivelser, suppleret af indsigter fra observationer og interviews med U-start-teamet. Formålet med indsatsbeskrivelsen er at bidrage med mere konkrete beskrivelser af, hvordan U-start folder sig ud i praksis, samt at belyse hvad U-startteamet anser for de mest centrale organisatoriske, kompetencemæssige og ledelsesmæssige forudsætninger for en vellykket praksis i U-start.

Endelig gennemfører vi 3) en omkostningsanalyse af U-start, som skal være med til at sikre gennemsigtighed ift. indsatsens ressourcetræk.

² Se indsatsbeskrivelsen her: <https://metodecentret.dk/u-start-en-tvaerprofessionel-taskforce-mod-skolefravaer/>

1.1 Læsevejledning

Kapitel 2 sammenfatter evalueringens centrale konklusioner.

Kapitel 3 giver en kortfattet introduktion til U-Start.

Kapitel 4 præsenterer evalueringens undersøgelsesdesign og datagrundlag.

Kapitel 5 er en målgruppebeskrivelse af de elever som har haft et forløb i U-Start i skoleårene 2018/2019 til 2022/2023.

Kapitel 6 undersøger omkostningerne forbundet med et forløb i U-start.

Kapitel 7 præsenterer evalueringens resultater. Vi undersøger virkningerne af U-start, og belyser i hvilken udstrækning U-start lykkes med at nedbringe skolefraværet for eleverne i løbet af indsatsen, ligesom vi præsenterer forældre og læreres perspektiver på indsatsen.

Kapitel 8 opsummerer de centrale fund i evalueringen, og forholder sig undersøgende til, hvilken betydning U-start, og dermed også AMBIT-tilgangen, kan tillægges de opnåede virkninger.

2 Sammenfatning

I denne rapport præsenteres resultaterne af Metodecentrets evaluering af Hvidovre Kommunes skolefraværsindsats U-start. Formålet med evalueringen er at tilvejebringe viden om, i hvilket omfang det med indsatsen lykkes at nedbringe børnenes skolefravær, og undersøge udvalgte involverede forældre og læreres perspektiver på indsatsen, med henblik på at udlede, hvad de peger på som virksomt ved indsatsen.

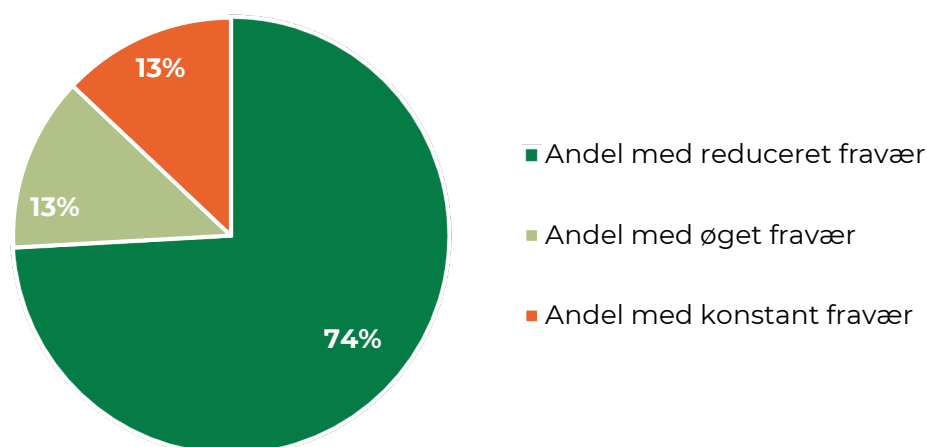
Evalueringen baserer sig på et mixed methods design, hvor kvantitative og kvalitative datakilder supplerer hinanden i besvarelsen af evalueringsspørgsmålene. På baggrund af data om de børn, der har haft et forløb i indsatsen, kan vi tegne et billede af, hvad der kendetegner børnene, og hvordan deres fravær har udviklet sig fra indskrivning til udskrivning i U-start. Derudover har vi talt med otte forældre til børn, som nyligt har afsluttet et forløb i U-start samt deres lærere for at belyse deres oplevelser af samarbejdet med U-start og indsatsens virkning.

Fraværet falder for tre ud af fire elever, som har haft et U-start-forløb

Metodecentrets evaluering af U-start viser, at indsatsen reducerer skolefravær markant. Tre ud af fire elever får mindre skolefravær gennem. Samtidig falder elevernes gennemsnitlige fravær fra 56 procent til 22 procent.

Eleverne går altså fra at være fraværende i over halvdelen af skoletiden til at være fraværende i ca. en femtedel af skoletiden gennem U-start-forløbet.

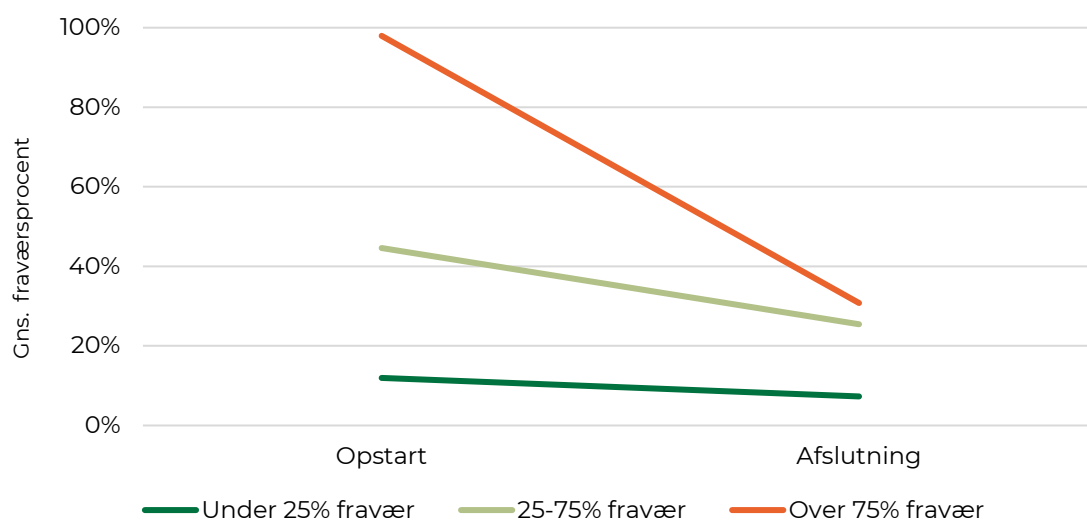
Figur 1. Udvikling i elevernes fravær under U-start

U-start virker på tværs af forskellige grupper af elever. Virkningen er dog størst for den gruppe af elever, der har mest fravær ved opstart

Virkningen af U-start ses uafhængigt af elevernes køn, klassetrin og fraværets omfang ved opstart. Med andre ord: U-start virker for alle de grupper elever, vi har undersøgt. Analysen viser dog, at U-start virker særligt godt for de elever, som har mest fravær ved opstart. Fraværets omfang ved opstart har derfor betydning for virkningen af U-start.

Figur 2. Udviklingen i fravær for forskellige fraværsniveauer ved opstart

Enige forældre: U-start virker

Syv ud af otte forældre fortæller, at deres børn har fået mindre fravær fra skolen med U-start. Evalueringen viser, at forældrene har ret enslydende forklaringer på, hvad de oplever som virksomt ved U-start. Forældrene peger på at, det virker godt at:

- 1) U-start-teamet påtager sig ansvaret for den samlede skolefraværsproblematik, dels ved at støtte og aflaste forældrene, dels ved at tage ansvar for samarbejdet med skolen.
- 2) En forstående og professionel tilgang er befordrende for samarbejdsrelationen mellem forældre, lærere og U-start-teamet og styrker tilliden til, at U-start kan bidrage med at løse barnets problemer med skolefravær.
- 3) U-start er en helhedsorienteret indsats, der iværksætter individuelt tilpassede indsatser for forældre, skolen og lærerne og i nogle tilfælde også det enkelte barn.
- 4) U-start giver alle de involverede parter bedre forståelse for sig selv og hinanden og redskaber til at håndtere det, der er svært - også efter, at U-start er slut.

U-start er mere end en skolefraværsindsats

Langt de fleste af forældrene vurderer, at havde det ikke været for U-start, ville barnet og familien have stået et dårligere sted i dag. Forældrene understreger, at indsatsen ikke alene er virksom til at reducere fravær, men i høj grad også ruste forældre, lærere og i nogle tilfælde barnet med nye indsigter og løsninger, som de kan trække på, når forløbet i U-start er slut. Forældrene argumenterer derfor for et mere nuanceret blik på, hvad der tælles med i indsatsens virkninger, fordi det ifølge dem rækker ud over niveauet af skolefravær.

Enige lærere: U-start er en tiltrængt hjælpende hånd

Lærerne udtrykker, at de finder stor værdi i at koble U-start til et fraværsforløb, fordi U-start kan bidrage med at se fraværsforløbet i et helikopterperspektiv og har en koordinerende rolle, som kommer både lærere og forældre til gavn. Lærerne trækker desuden på de samme centrale forklaringer, når de beskriver, hvad de oplever som virksomt ved indsatsen. Lærerne peger enstemmigt på, at:

- 1) U-start bidrager med et nyt og nysgerrigt udefrakommende perspektiv, fordi U-start-teamet er fagligt kompetent til at arbejde med skolefraværsproblemer.
- 2) U-start-teamet har adgang til barnets hjem, hvilket giver skolerne en større og mere nuanceret forståelse for det enkelte barns samlede situation og problemer.
- 3) U-start-teamet påtager sig det overordnede ansvar i et forløb for at løse et barns fraværsproblem. Det aflaster og giver lærerne en grundlæggende tryghed, at U-start-teamet har ansvaret i fraværsagerne og tager hånd om, hvad der skal ske.
- 4) De ansatte i U-start har en stærk faglighed og ordentlighed i tilgangen til samarbejdet og samarbejdspartnerne.
- 5) De ansatte i U-start er nemt tilgængelige og kan bidrage med kvalificeret sparring ift. store og små problemer i en fraværsag.
- 6) U-starts fokus på fremgang er relevant og nødvendigt, men der skal være balance imellem barnets udgangspunkt og slutmålet om skolegang.

U-starts mentaliserende tilgang og organisering er en nøgle til succes

Evalueringen viser en stor (og nærmest en-til-en) overensstemmelse mellem de centrale indsatslementer i U-start og det, forældre og lærere betoner som virksomme elementer.

Samtidig peger forældre og lærere på en række virkninger af U-start, som de oplever på samme måde, selvom de ser barnets skolefravær fra hvert deres perspektiv.

Nemlig, at U-start reducerer skolefravær, fordi indsatsen bidrager med forståelse og nuancerede perspektiver. Det betyder, at alle de involverede får bedre indsigt i

hinandens oplevelser og perspektiver på barnets, familiens problemer og skolens problemer med skolefraværet – og ikke mindst, at de alle er en del af løsningen. Med evalueringen er det derfor sandsynliggjort, at det reducerede skolefravær kan tilskrives U-start-forløbet. Og vi kan også konkludere, at det er U-start-teamets mentaliserende tilgang og organisering af arbejdet er en nøgle til succes.

Gennemsnitsomkostningen for et forløb i U-start er knap 83.000 kr.

Det er fortsat et empirisk spørgsmål, om U-start-indsatsen står mål med dens udgifter.

I den forbindelse er det dog værd at bemærke, at forældrene fortæller, at U-start bidrager med langt mere end 'blot' reduktion i deres barns skolefravær.

Forældrene oplever, at de står tilbage som mere handlekraftige og med en større tro på, at de kan håndtere eventuelle tilbagefald. Dette er med til at sandsynliggøre længerevarende virkninger af indsatsen. Desuden er to forældre (som er med i interviewundersøgelsen) gået fra at være på tabt arbejdsfortjeneste til at være tilbage i ordinært arbejde. Denne forandring tilskrives de indsatsen i U-start. Disse nuancer bør tages med i betragtning, når man skal vurdere, om U-starts omkostninger står mål med indsatsens virkninger.

3 Kort om U-Start

Hvidovre Kommune etablerede i 2018 indsatsen U-start som et nyt bud på løsningen af skolefraværproblematikker og skolevægring. U-start er organiseret som en tværprofessionel taskforce, som, gennem nye organiseringsformer og arbejdspraksisser, har til formål at arbejde både med barnet, familien og netværket, dvs. skolen og andre involverede samarbejdspartnere.

3.1 Målgruppe

Målgruppen er børn og unge, som er i risiko for at udvikle, eller som allerede har udviklet, skolevægring. Det er skolelederne i kommunen, som kan henvise til U-start, og deltagelse kan ske, hvis eleven har bekymrende skolefravær.

Bekymrende skolefravær kan defineres som alt fra 5 til 100 % fravær, tallet i sig selv er ikke nødvendigvis afgørende. Hvis skolerne og forældrene oplever fraværet bekymrende og fastlåst er det relevant at overveje U-start.

3.2 Indsatsens mål

Det overordnede mål med U-Start er at vende og stabilisere en bekymrende udvikling i det pågældende barns skolefravær. Målsætningen er derfor, at barnet kommer i skole igen.

Til gengæld er målet med et U-startforløb ikke nødvendigvis deltagelse på almindeligt skema i almenskolen, men er generelt formuleret som (næsten) fuld deltagelse på eget skema i et passende læringsmiljø.

Når U-start trækker sig ud af et forløb, er der derfor ikke nødvendigvis tale om fuld skoledeltagelse, men en bevægelse i en positiv retning, som er solid og stabil, og hvor der er netværk, der er klar til at gribe eleven i tilfælde af tilbagefald.

3.3 Organisering og tilgang til skolefravær

U-startteamet består af medarbejdere med de fagligheder, der typisk inddrages i skolefraværssager, fx børnepsykolog, familierådgiver (myndighed), familiebehandler, PPR-psykolog, m.v. Medarbejderne har alle mellem 15 til 25 timer i teamet og den resterende tid i deres respektive enheder i kommunen.

Organisatorisk er U-start delt mellem Center for Børn og Familie (socialforvaltning) og Center for Skole og Uddannelse (skoleforvaltning). Der er en styregruppe, som består af ledelsesrepræsentanter fra de deltagende skoler, ledere fra de enheder, der leverer medarbejdere til U-start, og centerchefer fra hhv. socialforvaltning og skoleforvaltning.

U-starts ambition er at gøre op med traditionelle sagsgange og samarbejdspraksisser, hvor man kan opleve, at alle peger på, at det er andre, der skal tage ansvar og handle anderledes. En væsentlig tilgang til arbejdet med børnene og deres familier er, at U-start fra begyndelsen tager ansvaret for sagen og står for koordinering med alle de professionelle og familien. U-starts oplevelse er, at denne tydelige ansvarsplacering har stor betydning for alle parter, ikke mindst familien. I sager, hvor både familien og de professionelle kan føle håbløshed og magtesløshed, opleves denne tydelighed om ansvar ofte som en lettelse (Danmarks Evalueringsinstitut, 2022, IIsvard 2024).

U-starts grundlæggende forståelse af skolefraværsproblematikker er, at der er tale om udfordringer med høj kompleksitet, hvilket der ikke findes standardløsninger på. I stedet er det nødvendigt for at kunne tilrettelægge en virksom hjælp, at der tages udgangspunkt i det enkelte barn og på de årsager, som gør sig gældende i den specifikke situation. Det kalder også på fleksible og tilpassede indsatser i hvert enkelt tilfælde. Fx kan U-start iværksætte samtaler med barnet og familien, gennemføre sparring og supervision til lærere omkring barnet, rådgive skoleledere, iværksætte klasseinterventioner, ledsage børn i skole om morgenen, agere bindeled mellem skole og familie, foretage udredninger m.m. Det afgørende er, at organiseringen og tilgangen gør det muligt dels at handle hurtigt og iværksætte forskellige prøvehandlinger og tiltag med kort varsel, dels at have en tæt opfølgning og høj grad af koordinering og involvering.

3.4 U-Start: en mentaliseringsbaseret samarbejdsform

Ifølge Hvidovre Kommune, er deres erfaringer, at det virksomme i U-start hverken er strukturen af U-startteamet i sig selv, dét at der kommer mere eller mindre af en bestemt funktion (fx familiebehandler) eller en særligt terapeutisk metode. Det virksomme synes i langt større udstrækning at være *organiseringen* af arbejdet i en tværprofessionel samarbejdsmodel, hvor 1) socialfaglige og –myndighedskompetencer samt psykologfaglige kompetencer flettes sammen med 2) en mere uformel samarbejdsform, der overskrider traditionelle fagfaglige grænser og funktioner. Denne samarbejdsform udmøntes gennem AMBIT-tilgangen.

AMBIT (*Adaptive Mentalisation Based Integrative Treatment*) er udviklet på Anna Freud Centret i London (Bevington m.fl. 2017) og var oprindeligt en tilpasning af den mere traditionelle mentaliseringsbaserede terapi til unge, der er svære at nå ind til, og som har multiple problemstillinger, der ofte kræver kreative og skæve samarbejdsformer af de professionelle. AMBIT har sidenhen udviklet sig til at være en mere generel samarbejdsmodel for teambaseret (behandlings)arbejde med målgrupper, der er karakteriseret ved 1) at have multiple problemer og derfor 2) mange professionelle omkring sig, og 3) hvor borgeren ofte har lav eller svingende motivation for hjælp.

AMBIT-samarbejdsformen er organiseret i AMBIT-hjulet, som ses i nedenstående figur.

Figur 3: AMBIT-hjulet (Bevington m.fl. 2017)

Grundbegrebet mentalisering er placeret i midten af hjulet som aksel for det øvrige arbejde. Traditionelt set er mange professionelle aktører vant til at tænke og arbejde mere eller mindre systematisk med mentalisering i mødet med klienten, men det som AMBIT især hjælper professionelle med, er opmærksomheden på, at arbejdet med netværket, teamet og læringsprocesser ligeledes kræver en mentaliseringsbaseret indsats fra de professionelle. Effektfuldt forandringsarbejde er således ikke kun et spørgsmål om at arbejde i den øverste kvadrant, hvor traditionelle terapeutiske indsatser primært placerer sig. Det er i lige så høj grad at mentalisere og etablere tillid i samarbejde med professionelle kolleger, teamkolleger og organisatorisk læring, hvilket det midterste store ring i hjulet med de fire kvadranter repræsenterer. Den yderste ring i hjulet repræsenterer en form for tematisk afbalancering mellem forskellige hensyn, som ofte er til stede i den givne kvadrant, fx i spændingsfeltet mellem respekten for lokal og mere generel viden i den nederste organisatoriske læringskvadrant.

AMBIT giver således sprog og værktøjer til det svære tværprofessionelle samarbejde, som mange sociale indsatser har meget vanskeligt ved at etablere, på trods af, at

erkendelsen ofte er til stede af, at et sådant samarbejde er nødvendigt for at kunne etablere en mere virksom indsats. I U-start har Hvidovre Kommune udviklet, oversat og implementeret tænkningen i AMBIT ind på skolefraværsområdet som de første i Danmark. Det gør U-start til noget særligt blandt de kommunale indsatser rettet mod skolefravær.

3.5 Virksomme elementer i U-starts indsats

Som en del af arbejdet med evalueringen, har vi udarbejdet en selvstændig indsatsbeskrivelse af U-start, hvori vi har udledt hvad medarbejderne fremhæver som centrale elementer ved deres praksis, som er virksomme til at nedbringe skolefravær. Vi redegør kort for disse elementer nedenfor, da vi som en del af evalueringen også ønsker at undersøge, hvilken betydning AMBIT-tilgangen og andre kerneelementer har for virkningen af U-start set ift. udvalgte forældre til børn med forløb i U-start og deres læreres perspektiver på virkningen af U-start.

U-start tager følelser alvorligt

U-starts tilgang til samarbejdet med familier, skoler og hinanden i teamet tager afsæt i en mentaliserende tilgang. U-start gør en dyd ud af at tage følelser alvorligt og håndtere dem alvorligt. Netop derfor understreger medarbejderne at den emotionelle kvalitet af u-starternes respons til de involverede i forløbet, har en afgørende betydning for samarbejdets kvalitet. Det gælder alle involverede dvs. familien, skolen, øvrige involverede samarbejdspartnere, og hinanden i U-start-teamet. Mentalisering handler dog ikke alene om at mentalisere andre, men i lige så høj grad om egen-mentalisering hos U-starteren. Erkendelsen af de følelsesmæssige reaktioner, som kan opstå i mødet mellem fx u-starteren og familien eller fx u-starteren og en skolelærer, kan have en stor indvirkning på samarbejdets kvalitet, og dermed også indsatsens kvalitet. Derfor arbejder U-start systematisk med egen-mentalisering.

U-start står i midten og tager ansvar

U-start står i midten af et skolefraværsforløb, og tager ansvar for at håndtere og koordinere det, der er svært, konfliktfyldt eller lignende.

Nysgerrighed og vedholdenhed er en nøgle til at blive klogere i fællesskab

U-start går til en skolefraværssag som et "mysterium", som kræver grundig undersøgelse, og samtidig kaster lys over og giver stemme til de involveredes perspektiver. U-starts ihærdighed og vedholdenhed betyder, at de som fagprofessionelle bliver ved med at insistere på samarbejdet for at finde brugbare veje at gå ift. at håndtere den situation, som er svaret på barnets skolefravær. Det betyder også, at en del af opgaven for u-starterne er at skabe gejst, gåpåmod og engagement i samarbejdet. Nysgerrighed og vedholdenhed skal derfor også ses som en nøgle til at blive klogere på det enkelte barns skolefraværssag i fællesskab.

U-start er bindeled mellem skole og hjem og fungerer som oversættere

U-start indtager rollen som bindeled mellem familien og skolen (og evt. øvrige involverede samarbejdspartnere) i samarbejdet om skolefraværet. U-starts bidrag til samarbejdet, er i mange tilfælde at agere 'projektledere' eller tovholdere, der holder overblikket og samtidig har mandat til at sætte retningen for hvad der skal ske. Det indebærer også ofte, at U-start fungerer som oversættere af skolens og familiens perspektiver på hinanden, ofte med henblik på at opnå en fælles problemforståelse og problemløsning. U-starterne bærer desuden ingen historik med sig ind i samarbejdet, og kan derfor også neutralt gå ind i et konfliktfyldt samarbejde og løse det op.

U-start er fleksibel

U-start er fleksibel. På et helt lavpraktisk plan nævnes henvisningsproceduren, idet elever med problematisk skolefravær henvises til indsatsen af den lokale skoleleder. Indsatsen kan derfor også iværksættes relativt hurtigt.

Indsatsen er desuden fleksibel forstået på den måde, at U-start afdækker og finder mønstre i barnets samlede billede på tværs af skole og hjemlig kontekst, ligesom U-start kan arbejde i flere spor på en gang (hvis det er dét, forløbet kalder på). Derfor er der heller ikke en bestemt ramme for indsatsen, men indsatsen tilpasses hvert enkelt forløb. Indsatsen er fleksibel og adaptiv, og skal derfor også ses som det modsatte af en mere manualiseret indsats. Ifølge medarbejderne, er noget af det virksomme ved U-start derfor også, at der ikke er tale om en såkaldt "*pakkeløsning*". Indholdet i U-starts indsats ser derfor ofte meget forskellige ud, og som U-starterne selv siger, så er der ikke to sager om skolefravær, der er ens.

U-start arbejder med et tydeligt og målbart effektmål

U-starts opgave er at nedbringe elevens problematiske skolefravær. Ifølge U-starterne er skolefravær et målbart udtryk for mistrivsel. Et væsentlig greb er derfor kontinuerligt at tage bestik af progressionen i sagen, og forholde sig reflektivt til, hvad fx manglende progression kalder på. Med andre ord, bliver der kontinuerligt evalueret på, om indsatsen bevæger sig i den rigtige retning for den pågældende elev gennem en dataunderstøttet praksis, hvor u-starterne bl.a. systematisk anvender FIT³ og løbende forholder sig til elevens fravær i AULA.

U-start har nem adgang til alle på børneområdet

I kraft af U-starts organisering, har u-starterne adgang til alle arenaer på børneområdet i kommunen. Det betyder med andre ord, at U-start ikke er begrænset i sin

³ Feedback Informed Treatment (FIT) er et evidensbaseret dialog- og evalueringsredskab, der er udviklet til professionelle behandlere og kan anvendes på alle behandlingsforløb. Formålet med FIT er at evaluere og forbedre kvaliteten og effektiviteten af den terapeutiske indsats ved at inddrage borgeren ([Feedback Informed Treatment \(FIT\) | Vidensportal](#))

kontakthflade til relevante kommunale samarbejdspartnere (fx familiebehandling, PPR eller lign.) hvilket giver mulighed for dels at åbne mange relevante døre, dels at åbne dørene relativt hurtigt.

4 Design og metode

Evalueringen er designet som et mixed methods design, hvor kvantitative og kvalitative datakilder supplerer hinanden i besvarelsen af evalueringsspørgsmålene, og som gør os i stand til at efterspore og sandsynliggøre kausaliteten mellem indsats og virkning processuelt.

Som en selvstændig delundersøgelse i evalueringen har vi bedt U-start teamet sætte ord på, hvad der gør U-starts praksis virksom til at reducere skolefravær, for at undersøge de virksomme indsatskomponenter. Herefter er vi gået på opdagelse i forældre og læreres fortællinger om U-start, for at efterspore hvorvidt indsatskomponenterne kan efterspores i fortællingerne hos dem, som netop er blevet 'udsat' for indsatskomponenterne. Dette har vi gjort for at undersøge, om forældre og lærere trækker på lignende eller andre forklaringer, end hvad U-start teamet peger på som virksomt. Kan vi efterspore lignende forklaringer af hvad der er virksomt, på tværs af de tre perspektiver (U-start, forældre, lærere), er det muligt at sandsynliggøre kausaliteten mellem indsats og virkning; altså at det er U-start der har skabt de eventuelle virkninger.

Det kvantitative datagrundlag udgøres af data fra Hvidovre Kommune om de indskrevne elever i skoleårene 2018/2019 til 2022/2023. Disse data anvendes til at lave en målgruppebeskrivelse af de indskrevne elever i U-start, ligesom det er udgangspunktet for virkningsevalueringen, som belyser i hvilket omfang U-start lykkes med at få eleverne tilbage i skole. Det suppleres af en kvalitativ casestudieundersøgelse, hvor vi med udgangspunkt i udvalgte forløb undersøger, hvad der kendetegner forældre til børn med forløb i U-start og deres læreres oplevelser af hvad der er virksomt ved U-start. Denne viden har et selvstændigt bidrag ift. at belyse forældrenes borger- eller brugerperspektiv og lærernes perspektiv på U-start som samarbejdspartnere, men også ift. at kunne vurdere, hvilken betydning anvendelsen af AMBIT-tilgangen og andre kerneelementer i U-start har for henholdsvis forældres og læreres oplevelser af U-starts virkning.

Herudover foretager vi en omkostningsvurdering af indsatsen, på baggrund af oplysninger fra Hvidovre Kommune.

4.1 Kvantitativ undersøgelse

U-start teamet indsamler løbende data ved opstart og afslutning af et forløb i U-start. Som det fremgår af tabel 1, er svarprocenterne meget høje, hvilket giver et godt udgangspunkt for at lave valide analyser, som afspejler indsatsens virkning.

Tabel 1. Svarprocenter ved hhv. opstart og afslutning

	Antal forløb	Svarprocent
Opstartede forløb	113 forløb	98 %
Afsluttede forløb	86 forløb	99 %

Note: Svarprocenten opgøres ud undersøgelsens primære effektmål; fraværprocent.

Det er de enkelte teammedlemmer i U-start, der er ansvarlige for at indhente oplysninger om eleven, hvilket sker i samarbejde med skolen og familien. U-start-teamet har en lokal tovholder, som systematisk følger op. Tabel 2 viser de oplysninger, der indsamles om eleverne.

Tabel 2. Oversigt over data fra U-start

Oplysninger	Beskrivelse
Baggrundsplysninger	Køn, alder, klassetrin og skole
Fraværsplysninger	
Fraværprocent	Elevens fraværprocent for den seneste måned ved opstart og afslutning. Den indhentes som udgangspunkt fra AULA, men verificeres i dialog med skolen ¹ .
Fraværspøblemernes Fremtrædelsesform*	Inspireret af Kearney (2008). Efterfølgende kondenseret til fire hovedtyper af Metodecentret: Fuld deltagelse, undvigende adfærd, periodisk fravær, fuldt fravær. Indhentes fra skolen.
Øvrige oplysninger	
Særligt tilrettelagt skema	Registrering af om barnet har et særligt tilrettelagt skema eller ej. Indhentes fra skolen.
Genhenvisninger	Angiver om eleven er genhenvist til U-start eller ej.
Kompleksitet*	U-start teamets kvalitative skøn over sagens kompleksitet på en skala fra 0-10.
Tilbud efter endt indsats	Registrering af barnets tilbud efter U-start.

Noter: 1) U-start teamet oplever ofte, at fraværprocenten oplyst i AULA ikke er valid.

*Uddybes yderligere i bilag 1.

Analysen af målgruppen baseres på information om alle elever med et opstartet forløb, dvs. 113 forløb. Analysen af U-starts virkning baseres på de forløb, som er afsluttede. Evalueringen baseres således på et før-og-efter design.

4.2 Kvalitativ undersøgelse

Der er foretaget en casestudieundersøgelse af udvalgte fraværssager. Vi har foretaget interviews med udvalgte forældre til børn med afsluttede forløb i U-start og deres lærere. Formålet med denne del af undersøgelsen er at kaste lys over, hvad forældre til børn med forløb i U-start og deres lærere peger på som virksomt ved U-start, og hvad de evt. oplever har manglet.

For at sikre, at casestudiet afdækker forskellige typer af sager og dermed sandsynliggør en vis grad af repræsentativitet i målgruppen, har vi udvalgt sagerne på baggrund af det kvantitative datamateriale. Det har været et kriterium, at der skulle være variation på en række udvalgte faktorer, og forældrene er derfor stratificeret på baggrund af fraværsniveau ved opstart i U-start og sagens kompleksitet. Herudover var det et kriterium, at forløbet skulle være nyligt afsluttet, af hensyn til at informanterne kan huske forløbet. Tabel 3 viser udvælgelsesfaktorerne, og undergrupperingerne af fraværsniveau og kompleksitet.

Tabel 3. Oversigt over udvælgelsesfaktorer

Udvælgelsesfaktorer	Beskrivelse
Fraværsniveau	Gruppe 1: Under 25 % Gruppe 2: 25-75 % Gruppe 3: Over 75 %
Kompleksitet*	0-3: Lav kompleksitet 4-7: Middel kompleksitet. 8-10: Høj kompleksitet
Nyligt afsluttede forløb	Forløbet skal være nyligt afsluttet, af hensyn til at informanterne kan huske forløbet. De udvalgte cases er alle afsluttet i løbet af 2022.

Noter: *Variablen er beskrevet yderligere i bilag 1.

På baggrund af de beskrevne udvælgelsesfaktorer, har vi udvalgt tre fraværssager fra hver af grupperne, dvs. i alt ni sager. Ambitionen var også, at der, inden for hver enkelt fraværsgruppe, skulle være repræsenteret et forløb med henholdsvis lav, middel og høj kompleksitet. På den baggrund er der blevet udvalgt tre fraværssager inden for hver gruppe, dvs. ni fraværssager i alt. Det er tilnærmelsesvist lykkedes at rekruttere forældrene til interview, på baggrund af udvælgeskriterierne. Bilag 3, figur 1 viser case-udvælgelsen, og hvordan sagerne er placeret henholdsvis ift. fravær og kompleksitet ved opstart. Det lykkedes desværre kun at gennemføre interview med to forældre i gruppe 1, mens det lykkedes at gennemføre interview med tre forældre både i gruppe 2 og 3. I bilag 2 fremgår en uddybende case-oversigt over de udvalgte børns forløb.

For hvert fraværsforløb har vi desuden gennemført interviews med en relevant skoleperson, dvs. barnets lærer, pædagog eller lignende, for også at kunne belyse skolernes oplevelser af U-start. Der er gennemført interviews med i alt otte forældre og ni lærere. Dvs. at der til ét af fraværsforløbene mangler forældrenes perspektiv. Det skyldes at det hverken var muligt at gennemføre interviewet med den pågældende forælder, eller erstatte sagen med en anden. Lærerens perspektiv indgår alligevel i analysen, af respekt for tiden, der er anvendt og for de input som den pågældende lærer har bidraget med. Datagrundlaget er derfor udgjort af 17 interviews.

Interviewene er gennemført i perioden maj til september 2024, og er foretaget telefonisk eller på teams alt efter informanternes ønsker. Interviewene er foretaget med udgangspunkt i en semistruktureret interviewguide til henholdsvis forældre og lærere, som bl.a. belyser tematikker ift. hvad samarbejdet med U-start har bestået af. Dertil kommer, hvordan samarbejdsrelationen har været, og hvad forældre og lærere oplever U-starts bidrag har været, samt hvordan fraværet har udviklet sig. Interviewene er efterfølgende transskriberet og organiseret i et kvalitativt kodningsprogram med henblik på at analysere interviewene på tværs.

5 Hvad kendetegner børnene i U-start?

Målgruppen for U-start er børn og unge med skolefraværsproblematikker eller skolevægning. Kriteriet for, at eleven efter henvisning bliver indskrevet i U-start, er, at eleven:

- ... har bekymrende skolefravær. Bekymrende skolefravær defineres som alt fra 5 til 100 % fravær. Tallet i sig selv er ikke nødvendigvis afgørende. Hvis skolerne og forældrene oplever fraværet bekymrende og fastlåst er det relevant at overveje U-start.

Henvisningskriteriet er derfor relativt åbent og derfor er det interessant indledningsvist at kaste et blik på, hvad der karakteriserer målgruppen for U-start. Tabel 4 giver et overblik over de indskrevne børn og unge i U-start ved indskrivningstidspunktet.

Tabel 4. Karakteristika ved målgruppen

	Førmåling	Min	Max
Baggrundkarakteristika			
Alder (år)	12	6	16
Klassetrin		0	10
Indskoling (%) *	10		
Mellemtrin (%)	38		
Udskoling (%)	52		
Køn (ref. % piger)	49,5		
Andel med et særlig tilrettelagt skema (%)	18,2		
Fraværskarakteristika			
Gennemsnitlig fraværsprocent (%)	56,7	0	100
Andel med problematisk fravær (>10%)	86,5		
Fraværets fremtrædelsesform (%)			
Fuld deltagelse	0		
Undvigende adfærd	10		
Periodisk fravær	62		
Fuldt fraværende	28		
Forløbskarakteristika			
Antal forløb	113		
Antal genhenvisninger	5		
Forløbsvarighed i hele uger	42,5	8	93

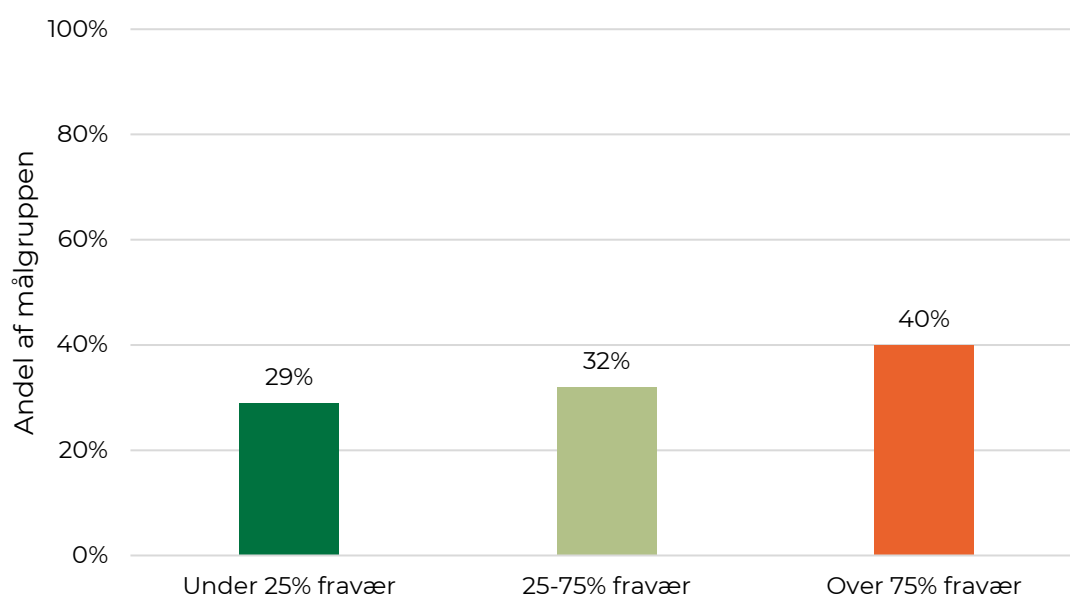
Note: *Indskoling er 0.-3. klasse, mellemtrinnet er 4.-6. klasse og udskoling er 7.-10. klasse. n=113.

Tabellen viser, at der i U-start har været 113 indskrivninger i undersøgelsesperioden, hvoraf fem er genhenvisninger. Tabellen viser, at den gennemsnitlige varighed af et

forløb er 42,5 uger. Det korteste forløb er 8 uger, mens det længste forløb har varet 93 uger. Det ses derudover, at kønsfordelingen er ligeligt fordelt samt at alderen spænder bredt fra 6 til 16 år med et gennemsnit på 12 år. Det stemmer godt overens med, at alle klassetrin er repræsenteret, men med flest forløb fra udskoling og mellemtrinnet, dvs. 4.-10. klasse. Herudover fremgår det, at 18,2%, dvs. knap en femtedel af eleverne i U-start, har et særligt tilrettelagt skema ved indskrivning.

Hvis vi vender blikket mod elevernes skolefravær, kan vi se, at målgruppen har et markant fravær ved opstart af U-start. Det gennemsnitlige fravær er 56,7% i den seneste måned op til indskrivning, hvormed eleverne gennemsnitligt er fraværende mere end halvdelen af tiden. Det ses også, at graden af skolefravær spænder bredt fra 0 % til 100 %. Figur 4 viser fordelingen af elever på forskellige niveauer af fravær.

Figur 4. Andel af målgruppen fordelt på forskellige niveauer af fravær.

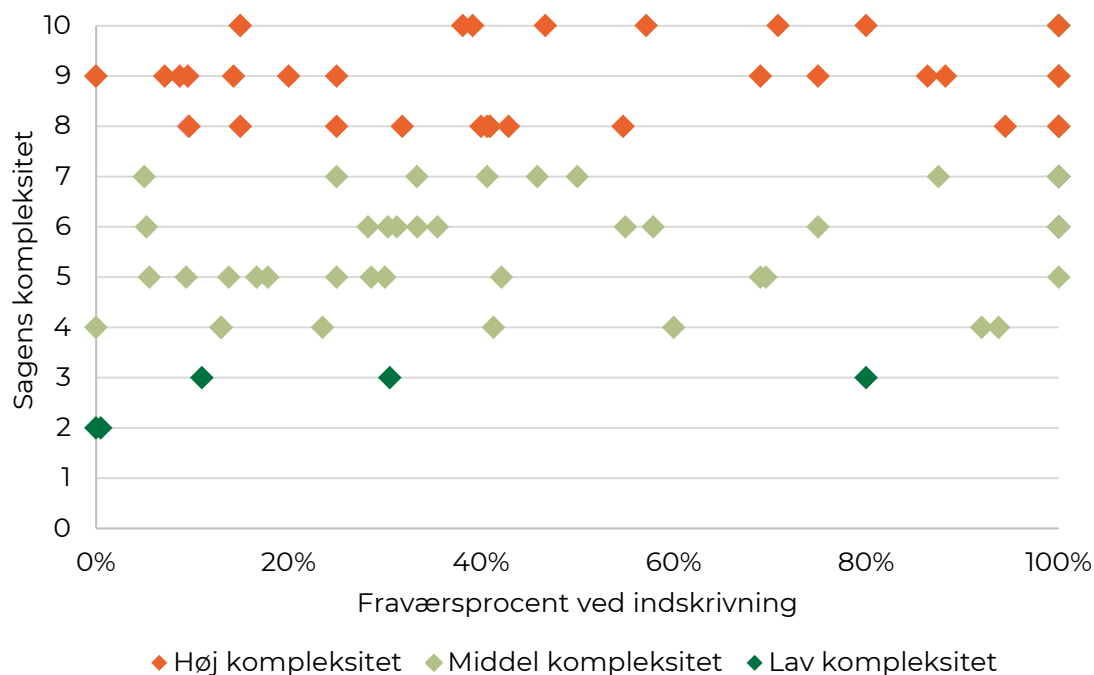

Figuren viser, at 29% af eleverne er fraværende i mindre end 25% af tiden, mens 32% er fraværende mellem 25% og 75% af tiden ved opstart af U-start. 40%, og dermed den største procentandel af målgruppen, har ekstremt højt fravær, da de er fraværende over 75% af tiden.

Som tidligere beskrevet, vurderes sagens kompleksitet af U-startteamet på en skala 0-10 (for uddybning, se bilag 1). Vi har undersøgt sammenhængen mellem fraværet og sagens kompleksitet, som er illustreret i figur 5. Figuren viser grundlæggende, at der ikke nogen umiddelbar sammenhæng mellem sagens kompleksitet og elevens

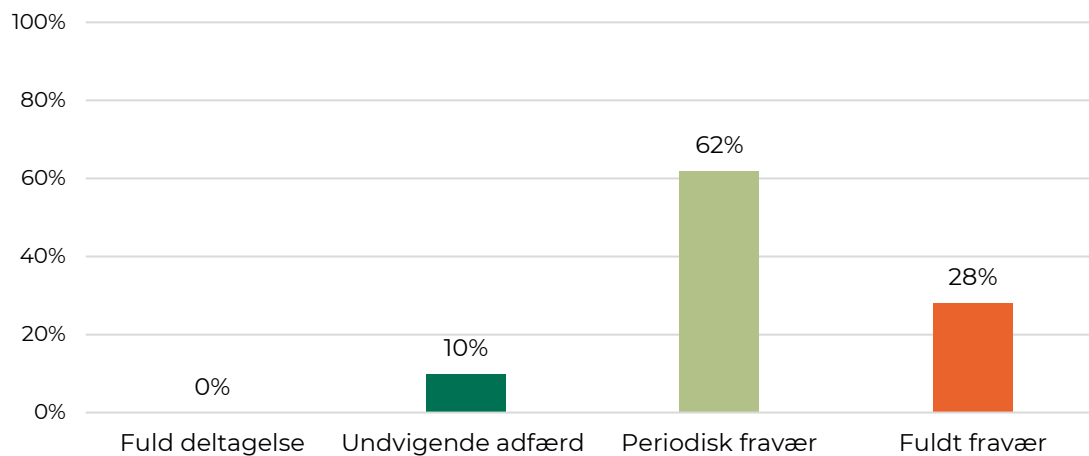
fraværsprocent. For hver af de tre kompleksitetsgrupper, findes sager med både lav, middel og højt fravær. Det støtter op om, at der er stor diversitet i målgruppens fraværsproblematikker.

Figur 5. Komplexitet og fraværsprocent ved indskrivning i U-start

Kigger man nærmere på fraværets fremtrædelsesform i figur 6, underbygges forskelligheden af forløbene i U-start yderligere (for uddybning, se bilag 1). 10% af eleverne udviser undvigelsesadfærd, hvilket dækker over, at barnet i mere eller mindre alvorlig grad giver udtryk for eller forsøger at undgå at komme afsted i skole. I den anden ende af spekteret ligger 28% af eleverne, der er fuldt fraværende i en længere periode og dermed slet ikke kommer i skole. Størstedelen (62%) af eleverne i U-start har periodisk fravær. Det vil sige, at eleven er fraværende i perioder i løbet af skoledagen (fx går hjem før tid) eller har periodisk fravær i løbet af skoleåret.

Figur 6. Andel af målgruppen med forskellige fremtrædelsesformer for fravær

Vi har undersøgt, om målgruppen har ændret sig undervejs i projektperioden. Det er ikke tilfældet for nogle af de undersøgte forhold, med undtagelse af kønssammensætningen. Der har været et gradvist skifte i kønsfordelingen, hvor piger udgjorde 30% i skoleåret 2018/2019, mens de i 2022/2023 udgjorde 82 % af målgruppen (se bilag 4).

Samlet set, må målgruppen for U-start beskrives som bred; den spænder bredt både hvad angår fraværets omfang og karakter, samt alder, klassetrin og køn. Særligt kendetegnene for målgruppen er imidlertid, at den hovedsageligt består af elever i 4. til 8. klasse, der har periodisk fravær og i gennemsnit er fraværende lidt mere end halvdelen af tiden.

6 Omkostningsvurdering

Følgende kapitel undersøger omkostningerne forbundet med et forløb i U-start. Analysen er baseret på økonomiske tal for årene 2021 og 2022 fra Hvidovre Kommune⁴.

Fra Hvidovre Kommune, har vi information om udgiftsposterne, den gennemsnitlige indskrivningstid og antal forløb. Det giver os et ret præcist billede af omkostningerne forbundet med U-start. Scenariet, som analysen baseres på, er et team med 6 medlemmer, som *har* taget AMBIT-uddannelsen⁵. Det koster 132.200⁶ kr. at uddanne et team⁷ i AMBIT, hvilket er en forudsætning for indsatsen.

Tabel 5. Driftsomkostninger i U-start, dkr.

Budgetpost 2021-2022	Pr. år
Løn til teammedlemmer	2.559.952
Lokale skoler	640.704
Udviklingskonsulenter (BOF + SKO)	156.000
Supervision/efteruddannelse	100.000
I alt	3.456.656

*Tallene er et gennemsnit fra 2021 og 2022. Den økonomiske analyse for de enkelte år kan tilgås i bilag 6.

De samlede udgifter i perioden beløber sig til knap 3,5 mio. om året, hvor løn til medlemmerne i teamet udgør den største post. U-start har haft 70 aktive forløb i 2021 og 2022. Vi har udregnet det samlede antal behandlingsdage på tværs af alle aktive forløb for herigennem at udregne den gennemsnitlige dagspris. Den er efterfølgende ganget med den gennemsnitlige indskrivningstid, som er 304 dage.

Det giver en gennemsnitsomkostning på 133.789 kr. per forløb. Alle omkostningerne til U-start er imidlertid ikke meromkostninger til den eksisterende drift, men erstatter timer brugt på andre fraværstiltag og -indsatser. Nærmere bestemt er 38 % af den samlede udgift egenfinansieret fra de enkelte centre, og den økonomi bør fratrækkes for at give et mere reelt billede af omkostningen forbundet med U-start.

Gennemsnitsomkostningen for et forløb i U-start bliver således **82.949,13 kr.**

⁴ 2021 og 2022 er valgt, fordi det muliggør at følge to hele år i den periode, U-start har været i drift. Der er desuden gennemført interviews med teamlederen for U-start og en chefkonsulent i Skole- og Uddannelsesafdelingen med det formål at guide analysen.

⁵ Teamet har taget AMBIT-uddannelsen på Anna Freud Centret i London

⁶ Prisen er ex moms, og dækker over 5 undervisningsdage og 3 implementeringsdage. AMBIT-uddannelsen udbydes af Familiecentret Poppelgården, som er certificerede undervisere i AMBIT

⁷ Et team kan bestå af op til 15 personer

Table 6. Gennemsnitsomkostninger pr. forløb i U-start, dkr.

Samlet periode	
Udgifter i alt i perioden 2021-2022	6.913.312 kr.
Antal forløb (igangværende og afsluttede)	38 forløb
Samlet antal behandlingsdage (alle forløb)	15626 dage
Gennemsnitlig indskrivningstid	304,4 dage
Gennemsnitsomkostning per forløb*	133.789 kr.
- Heraf lokalt finansieret	50.840 kr.

Kilde: Beregningen er foretaget pba. data fra Hvidovre Kommune.

7 Resultater

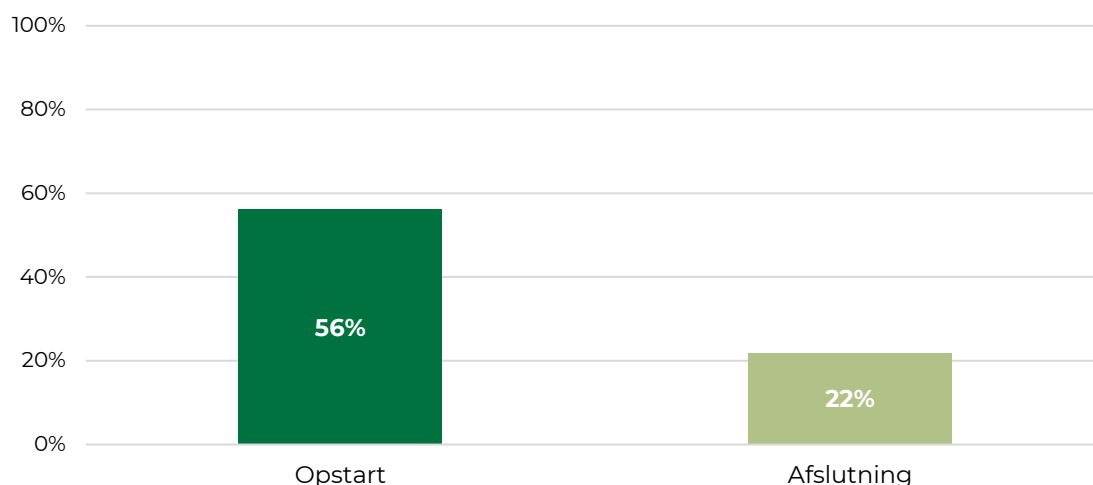
I dette kapitel præsenterer vi undersøgelsens resultater. Indledningsvist analyserer vi de kvantitative data med det formål at undersøge, i hvilken udstrækning U-start lykkes med at nedbringe skolefraværet for eleverne. Resultaterne baserer sig på de 86 elever, der har startet og afsluttet et forløb i undersøgelsesperioden.

Efterfølgende præsenterer vi hovedfundene fra interviews med 1) forældre, hvis børn har været indskrevet i U-start, og 2) med de lærere, som har været involveret i de pågældende børns U-startforløb. På baggrund af interviewene, har vi udledt en række centrale elementer, som dels forældre dels lærere peger på som virksomt ved U-start.

7.1 Resultater: Reduktion af skolefravær

Indledningsvist fokuserer vi på udviklingen i elevernes fravær for at besvare evalueringsspørgsmålet: *I hvilken udstrækning lykkes U-Start med at nedbringe skolefraværet for eleverne i løbet af indsatsen?*

Figur 7. Udvikling i den gennemsnitlige fraværsprocent

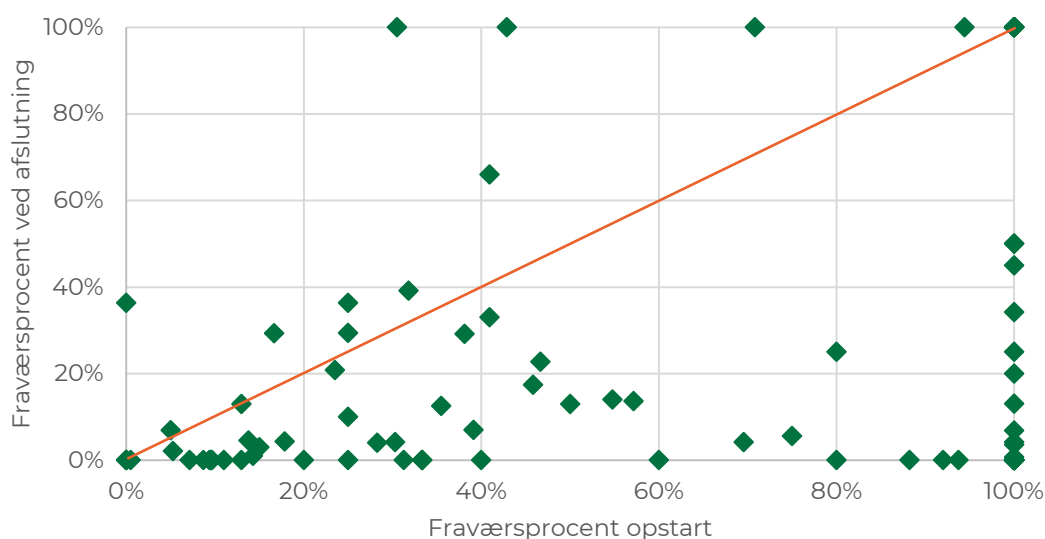

Figur 7 viser, at det gennemsnitlige fravær falder fra 56 % ved opstart til 22 % ved afslutning i U-start. Udviklingen er statistisk signifikant, og må også betegnes som en markant reduktion i fraværet. Således går eleverne gennemsnitligt fra at være fraværende i over halvdelen af tiden ved opstart, til lidt over en femtedel af skoletiden ved afslutning. Hvis vi ser på det gennemsnitlige fravær, kan vi derfor konkludere, at U-start i høj grad lykkes med at nedbringe elevernes fravær. Det er imidlertid også interessant at supplere den konklusion med viden om, hvor stor en andel af eleverne, der får reduceret deres fravær gennem U-start.

Figur 8 illustrerer elevernes fravær ved opstart og afslutning af forløbet i U-start. Alle prikkerne repræsenterer en elev, som er placeret ud fra vedkommendes fravær ved

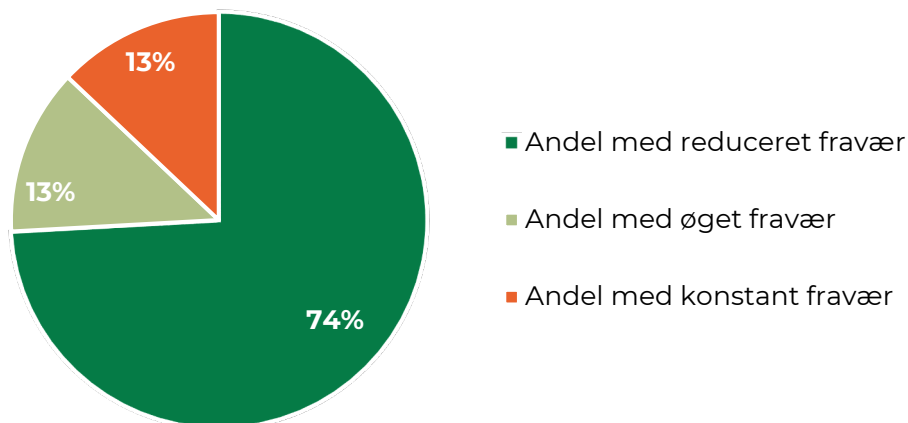
opstart og afslutning. Linjen angiver, om eleven har uændret, øget eller reduceret fravær. Elever, som har øget deres fravær i løbet af U-start, er placeret over linjen, mens elever med reduceret fravær er placeret under linjen. De elever, som har uændret fravær, er placeret på linjen. Det ses tydeligt, at størstedelen af eleverne placerer sig under linjen – og dermed har reduceret deres fravær under forløbet i U-start. Nærmere bestemt, kan vi se i figur 9, at knap 3 ud af 4 elever (74 %) har reduceret deres fravær; 13 % har uændret fravær, mens 13 % har øget deres fravær fra opstart til afslutning i U-start.

Figur 8. Fravær ved opstart og afslutning af U-start

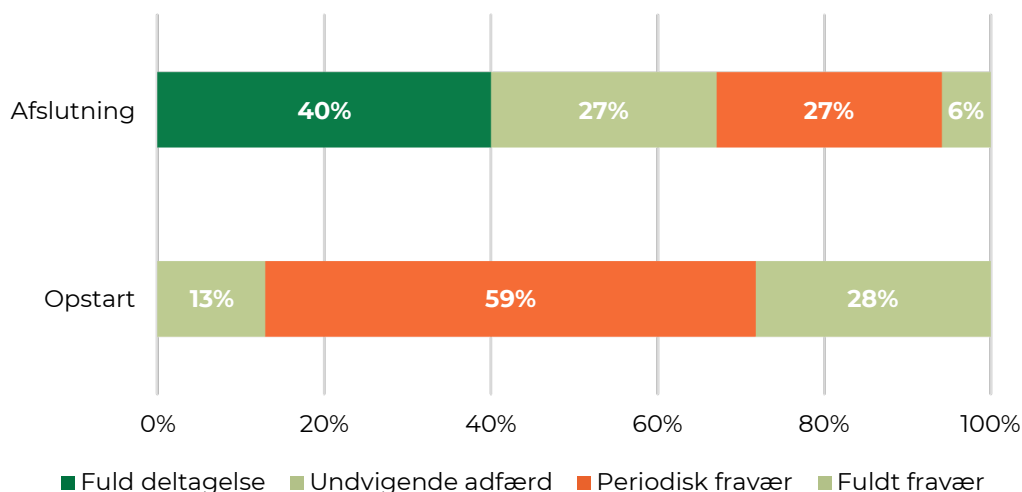
Note: Hver elev er repræsenteret ved en prik, som er placeret ud fra elevens fravær ved opstart af afslutning i U-start. Alle elever under linjen har reduceret deres fravær.

Figur 9. Udvikling i elevernes fravær under U-start

Foruden fraværet undersøger vi også udviklingen i fraværets fremtrædelsesform (se beskrivelse i bilag 1). Her er det for det første værd at bemærke, at mens 0 % af eleverne havde fuld deltagelse ved opstart, er det nu 40 % af eleverne ved afslutning, som befinder sig i den kategori. Ved afslutning har 6 % af eleverne har fuldt fravær, mens de resterende 54 % fordeler sig ligeligt mellem de to øvrige ved afslutning. Undvigende adfærd dækker over, at eleven i mere eller mindre alvorlig grad giver udtryk for eller forsøger at undgå at komme afsted i skole. Men eleven kommer afsted i skole og kategorien adskiller sig derved fra periodisk fravær, hvor eleven har fravær i løbet af skoledagen, eller er helt fraværende i perioder i løbet af skoleåret. Figuren viser dernæst, at mens næsten 9 ud af ti elever (87 %) enten havde periodisk eller fuldt fravær ved opstart, er det kun cirka 1 ud af 3 (33 %) ved afslutning. Således er fraværets fremtrædelsesform blevet mindre alvorlig for de elever, der fortsat er i risiko for at udvikle, eller som allerede har udviklet, skolevægning

Figur 10. Fraværets fremtrædelsesform med opstart og afslutning i U-start.

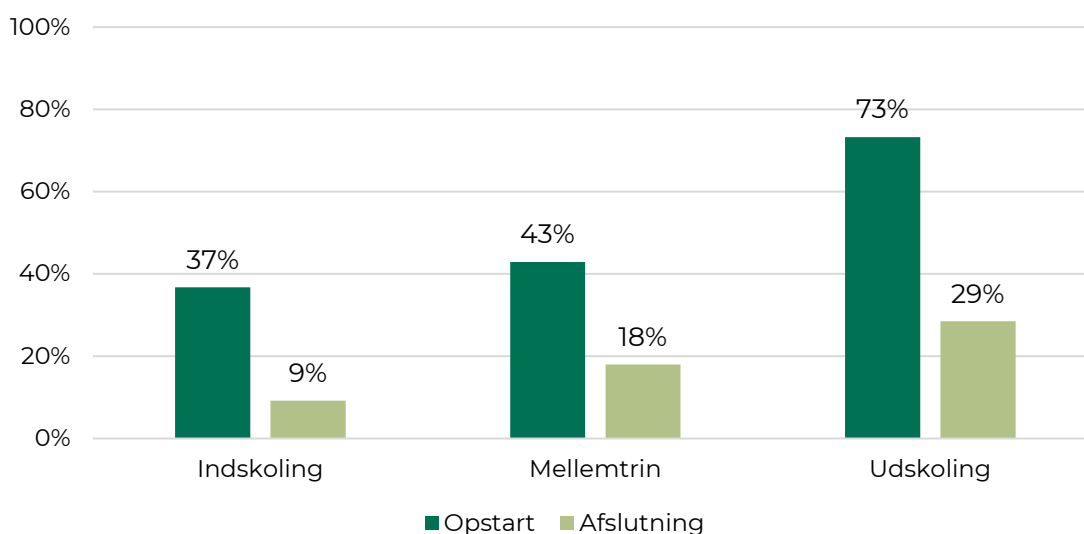
Vi kan konkludere, at det i høj grad er lykket gennem U-start at nedbringe elevernes fravær. Konkret falder fraværet for 74 % af eleverne i løbet af U-start, og det gennemsnitlige fravær falder fra 56 % til 22 %.

Næste del af analysen undersøger, om der er systematiske forskelle i virkningen af U-start mellem forskellige grupper af elever. Med andre ord: Virker U-start særlig godt for nogle elever? Vi har undersøgt forskellene på tværs af køn, klassetrin og fraværets omfang ved opstart.

Analysen viser, at virkningen af U-start ikke er forskellig afhængig af elevens køn. Det vil sige, at U-start ser ud til at virke lige godt for drenge og piger (graf kan tilgås i bilag 5). Når vi ser på elevernes klassetrin, så viser figur 11, at U-start nedbringer fraværet signifikant for elever i både indskoling, mellemtrinnet og udskoling. Figuren illustrerer også, at fraværet reduceres mest for elever i udskoling. I forlængelse heraf, viser en statistisk analyse, at den positive udvikling i fravær er signifikant højere for

elever i udkolingen relativt til mellemtrinnet, mens der ikke er forskel i forhold til indskolingen. Det er dog væsentligt at bemærke, at det er for elever i udkolingen, at fraværet er højest ved opstart i U-start, og det er dermed også for denne gruppe, at der er mest at afhjælpe. En statistisk analyse bakker den observation op, idet den statistiske forskel mellem grupperne forsvinder, når vi tager højde for elevens fraværsprocent ved indskrivning. Det peger på, at det ikke er klassetrinnet i sig selv, men derimod fraværets omfang ved opstart, som har betydning for virkningen af U-start.

Figur 11. Udviklingen i fraværet for forskellige klassetrin

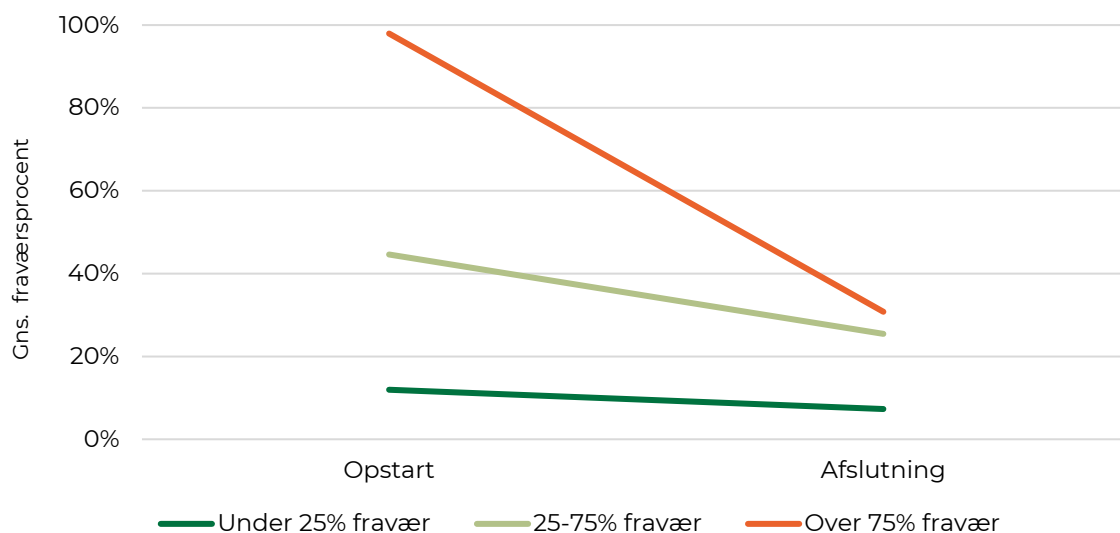
Derfor ser vi på, om virkningen af U-start er afhængig af elevens fraværsprocent ved opstart. En analyse viser, at det er tilfældet; der er en positiv sammenhæng mellem omfanget af elevens fravær ved opstart og virkningen af U-start. Det betyder, at jo højere fraværet er ved start, des mere nedbringes det i løbet af U-start. Vi har opdelt eleverne efter deres fravær ved opstart i følgende tre grupper⁸:

- Under 25 % fravær
- 25-75 % fravær
- Over 75 % fravær

Figur 12 viser effekten af U-start for de forskellige niveauer af fravær ved opstart. Figuren viser først og fremmest, at U-start virker og lykkes med at nedbringe elevernes fravær for alle tre grupper. Men figuren illustrerer også, at der er forskel på virkningen af U-start i de tre grupper. Den gennemsnitlige fraværsprocent falder mest markant for den gruppe af elever, som har over 75 % fravær ved opstart; derefter følger gruppen af elever med 25-75 % fravær, mens udviklingen er mindre for den gruppe af elever, der har under 25 % fravær ved opstart.

⁸ Eleverne fordeler sig nogenlunde ligeligt mellem de tre grupper med hhv. 27, 23 og 35 elever.

Figur 12. Udviklingen i fravær for forskellige fraværsniveauer ved opstart

Tabel 7 understreger den pointe, hvor det fremgår, at den procentuelle udvikling er markant højere for gruppen af elever med det højeste fravær ved opstarten, hvor fraværet falder med 68 % i løbet af U-start. Der er dog også en betydelig virkning af U-start for de to øvrige grupper med en gennemsnitlig procentvis reduktion på hhv. 42 % og 44 %.

Tabel 7. Reduktion i fravær for forskellige fraværsniveauer ved opstart

	Procentvis reduktion i fravær
Under 25 % fravær	42 %
25-75 % fravær	44 %
Over 75 % fravær	68 %

Opsummering:

- U-start lykkes med at nedbringe elevernes gennemsnitlige fravær fra 56 % til 22 %.
- Fraværet falder for tre ud af fire elever, som har haft et U-starts forløb
- U-start virker på tværs af forskellige grupper af elever. Virkningen er størst for den gruppe af elever, der har mest fravær ved opstart.

7.2 Resultater: Hvad peger forældrene på som virksomt?

I dette afsnit belyser vi en række forældres perspektiver på, hvordan de har oplevet U-start. Fælles for alle forældrene er overordnet, at de udtrykker taknemlighed for at have været med i U-start. Flere af forældrene giver desuden direkte udtryk for, at havde de ikke haft et forløb i U-start, så var situationen sandsynligvis blevet værre for deres børn og dem selv som familie. På tværs af forældrenes fortællinger har vi identificeret fem elementer som forældrene – i forskellige grader - betoner som virksomme ved indsatsen. Disse elementer gennemgår vi i de følgende afsnit.

7.2.1 U-start tager ansvar og støtter forældrene

Det er en gennemgående pointe i forældrenes fortællinger, at samarbejdet med U-start har betydet, at de får nogen at dele ansvar med. Det betyder at forældrenes oplevelse af at stå alene med et stort ansvar mindskes, eller opleves mindre tungt. Flere fortæller fx hvordan samarbejdet har betydet, at de har kunnet sænke skuldrene lidt.

Når et barn har problematisk skolefravær, påvirker det ikke blot barnet, men det påvirker forældrene og familien som helhed. Sådanne beskrivelser ses på tværs af forældrenes fortællinger, og næsten alle de interviewede forældre fortæller at de forud for forløbet i U-start var i en situation med meget lidt overskud, ligesom nogle fortæller, at de følte sig slidte og afmægtige. Nogle af forældrene oplever også, at det kan være et meget sårbart tidspunkt at forholde sig til en ny person, netop fordi energien og ressourcerne er i bund. Derfor fortæller nogle af forældrene også, at de var skeptiske i starten. Denne skepsis er dog blevet gjort til skamme, og som forældrene på forskellig vis sætter ord på, så er de glade for at have været med i U-start. I det følgende interviewuddrag sætter en af forældrene ord på, hvilken betydning det har haft for dem som familie:

"Når vi selv er kommet til kort som forældre, er det jo ... Det er jo der vi har stået ... Og det er virkelig ikke en særlig rar følelse at stå og føle ikke at have ressourcerne til at hjælpe sit eget barn, det er ... Det er ret forfærdeligt. Og så er det simpelthen så dejligt, at der kommer nogen ind ligesom og siger: 'Prøv at hør, vi forstår jer, og vi holder jer, og vi støtter jer. Og vi går ikke, før I er klar til det'" (case 6, forælder)

En anden forælder fortæller på lignende vis, om hvordan U-start har været en støtte og aflastning mere konkret ift. forældrerollen, samt hjælp til at træffe konkrete beslutninger:

"Så da U-start kommer ind i billedet, giver det bare... en støtte til mig, fordi jeg ligesom har nogen, hvor jeg... altså kan snakke med det om... og de kan tage nogle beslutninger, så det ikke kommer fra mig. Fordi (barnet red.) var på det tidspunkt pænt træt af mig og mine ideer..." (case 5, forælder)

At U-start påtager sig ansvaret for at finde en meningsfuld løsning på barnets skolefraværssituation, omtaler en af forældrene endda som det vigtigste ved hele indsatsen. Hun fortæller:

"... altså for mig er det vigtigste nok det der med, at der blev taget noget ansvar fra mine skuldre og der var nogle andre, der tog noget af ansvaret, det tror jeg det var det vigtigste for mig" (case 8, forælder)

Selvom forældrene i varierende grader oplever betydningen af, at U-start går ind og tager ansvar, så er opfattelsen generelt, at det er med til at give en pause og giver mulighed for at puste ud. Hertil er naturligvis også nuancer, hvor en forælder fx efterspørger endnu mere handlingsanvisning og mere konkrete løsningsforslag fra U-start. Til gengæld er der enighed, om at U-start bidrager med forståelse for den samlede situation, skaber overblik, og giver relevante bud på konkrete løsninger. Netop derfor oplever forældrene, at det hjælpsomt, når U-start påtager sig ansvaret for skolefraværssituationen, både fordi det aflaster, men i særdeleshed også fordi U-start støtter og vejleder på baggrund af deres faglige baggrund og ekspertise i skolefravær. En forælder fortæller fx:

"Jeg tror måske det der med, at jeg kunne støtte mig op ad nogen, der viste noget...! og sagde nu skal du tvinge ham, eller nu skal du bakke... eller det der med, at man ikke famlede fuldstændig i blinde og tænkte, "hvad skal jeg gøre? hvad er klogt? og hvad er ikke klogt?" (case 8, forælder)

Som forælderen beskriver det her, er det forløsende at få kvalificeret hjælp som kan guide og give kvalificeret retning, og dermed påtager sig ansvaret for at forældrene fx ikke længere føler, at de 'famler i blinde'.

7.2.2 U-start tager ansvar for samarbejdet med skolen

Forældrene betoner også vigtigheden af, at U-start tager ansvar for samarbejdet og kommunikationen med skolen ved at agere tovholder og bindeled mellem hjem og

skole og øvrige involverede parter. Det skyldes, som vi redegjorde for i forrige afsnit, at forældrene oplever, at de længe har kørt på pumperne, er rådvilde og derfor ikke nødvendigvis selv har så stort et overskud. Udtalelserne i det følgende er eksempler på hvordan forældrene, på tværs af interviewene, giver udtryk for netop det:

"Det var en kæmpe lettelse, synes jeg, at hun var den, der koordinerede alt med skolen" (case 1, forælder)

Og:

"Det der med bindeleddet mellem forskellige instanser, og både [myndigheds- red.] rådgiver og skole og... hvad der ellers kan være, altså det er rart som forældre at have den støtte på en måde..." (case 8, forælder)

Mange af forældrene beskriver, at forløbet i U-start har bevirket, at kommunikationen med skolen har fået en anden og mere konstruktiv karakter. For nogle forældre skyldes det, at samarbejdet og kommunikationen med skolen var gået i hårdknude. Her var en del af u-starterens opgave fx at skabe en fælles problemforståelse mellem forældre og skole, og lade parterne blive klogere på hinandens perspektiver. Andre forældre fortæller, at de i forvejen havde en relativt god og tillidsfuld relation til skolen. Men de fortæller også, at de alligevel oplever at blive lyttet endnu mere til efter U-start blev en del af samarbejdet.

Fordi der sættes lys på barnets fraværsproblematik gennem U-start, oplever forældrene også, at der er kortere til handling fx ift. at igangsætte initiativer eller lignende. Det skyldes, ifølge forældrene, at U-start som indsats har et andet mandat, end forældrene. På den måde oplever forældrene U-start som *"toneangivende"* (case 4) i samarbejdet. En forælder fortæller her om, hvordan hun har oplevet netop det:

"Ja, så det var både det med at hun [u-starteren red.] tog opgaven og samtidig det med, jamen så var det indforstået med skolen, at det var sådan, det blev!" (case 2, forælder)

En anden fortæller på lignende vis, hvordan hun har oplevet det:

"At nogle andre end os, der sagde det her er en god idé... og det tænker jeg også er det samme U-start jo gør, det der med, at de er mellemlid mellem forældre og skolen og har måske lidt mere pondus end vi har som forældre, der bare kommer og siger, "han har brug for det her". Hvis der kommer en fagperson og siger det, så er det lidt noget andet" (case 8, forælder)

Oplevelsen er derfor, at U-start kan påvirke skolens praksis og fx skabe passende rammer rundt om barnet. Det skyldes, at forældrene oplever, at der er en grundlæggende

anderledes lydhørhed fra skolerne, pga. den tydelig rollefordeling parterne imellem og pga. U-starts faglige legitimitet, som betyder at alle parter er indforstået med, at U-start har ekspertisen ift. hvad der skal til for at afhjælpe den pågældende problematik. Forældrene har også en oplevelse af, at U-start kæmper for forældrene og børnene, og som en forælder udtaler er U-start: *"en virkelig god én at have i sit ringhjørne, når tingene bliver svære"* (case 6, forælder). I den forbindelse påpeger en forælder også, at det kan være svært at holde sine følelser tilbage i kommunikationen med skolen, hvorimod hun er glad for den professionelle distance, som U-starteren kan holde. På den måde kan U-starteren videregive og oversætte forældrenes perspektiv og følelser fra en mere neutral indgangsvinkel, så det bliver mindre sårbart for forælderen at tage del i samarbejdet.

Betydningen af U-starts arbejde ind i samarbejdsrelationen med skolen opleves dog større for nogle forældre end for andre. Selvom alle de interviewede forældre udtrykker lettelse og fremhæver det positivt, at U-start opleves som den drivende kraft for samarbejdet med skolerne, så er der gradforskelle. Betydningen af at U-start har kunnet stille sig i en koordinerende rolle ift. skolesamarbejdet, betones særligt i forløb, hvor forældrene har følt sig misforstået i samarbejdet med skolen, i konfliktfyldte samarbejder, eller i tilfælde hvor forældrene fortæller, at de ikke selv har haft overskud til at indgå i denne del.

7.2.3 U-starts tilgang er forstående og professionel

På tværs af forældrenes fortællinger om deres samarbejde med U-start, er det en gennemgående pointe at forældrene fremhæver U-starts tilgang til dem som forældre og barnet som forstående og professionel – Ligesom de fremhæver, at kombinationen af netop disse to karakteristika har været befordrende for samarbejdet.

Fælles for forældrene er, at de oplever at medarbejderne i U-start formår at møde dem med en blanding af afslappethed, omsorgsfuldhed og venlighed, ligesom de oplever at blive taget alvorligt og lyttet til. Med andre ord oplever forældrene sig forstået. Flere af forældrene har fx oplevet, at de selv har haft et andet syn på barnet end skolen, og derfor også haft en grundlæggende forskellig problemforståelse af skolefraværet. Her er der en oplevelse af, at U-start har kunnet oversætte familiens perspektiv til skolen, på en måde så forældrene i højere grad har følt sig set og hørt i samarbejdet. Alle forældre beskriver samarbejdsrelationen som gavnlig og ligetil. En forælder fortæller her om, hvordan hun har oplevet samarbejdet:

"Jamen jeg synes, hun har jo mødt os med en forståelse og en omsorg, som jeg virkelig havde brug for. Men selvfølgelig også en meget professionel tilgang til det hele, selvfølgelig. Og hun er jo megakompetent, og forstår jo bare, hvad det er, vi står i. Og jeg tror især, forståelsen for det, fordi det er ... Der er så mange, der simpelthen ikke forstår det, og der er så mange, der giver så mange velmenende råd, som vi bare ikke kan bruge til noget ... Så det der med at blive mødt med en forståelse, og en, som man kan mærke har en masse viden om de her børn, det er jo ... Ja, det er jo uvurderligt". (case 6, forælder)

Som det fremgår af ovenstående interviewuddrag, er tilgangen afgørende, men dog ikke nok i sig selv. Det er alene virksomt, fordi U-starterne bærer en stærk faglighed og ekspertise i skolefravær med sig ind i samarbejdet. Det sætter endnu en forælder ord på her:

"[U-starteren red.] var enormt sød, men samtidigt virkede hun også fagligt stærk, altså det er jo ikke altid nok at være sød. Men hun virkede altså... og hun havde nogle metoder kunne man mærke, altså uden at man følte at nu blev man udsat for en metode, så var det bare tydeligt, at det lå i baghånden for hende, at hun arbejdede meget professionelt". (case 1, forælder)

Oplevelsen af en stærk faglighed er virksom, fordi det skaber tillid og tro på U-startens råd og vejledning. Dette fremhæver mange også især i lyset af, at de inden U-start har været i kontakt med lærere eller 'systemet' før, som ikke har kunnet hjælpe med at løse problemet tilstrækkeligt. Mødet med U-start har derfor betydet, at forældrene oplever at de bliver mødt med forståelse, frem for – karikeret sagt – velmenende råd, som ikke var hjælpsomme.

7.2.4 U-start arbejder individuelt tilpasset i alle barnets arenaer

Et U-start forløb kan se meget forskelligt ud alt efter familien og barnets situation og behov. Som U-start selv påpeger, så findes der ikke to fraværforløb der er ens, netop fordi familierne og børnenes skolefraværssituation er forskellige og kalder på noget forskelligt. Derfor ser indholdet af den konkrete indsats også forskellig ud på tværs af forløbene, ligesom forældrene betoner forskellige specifikke tiltag og kombinationen af dem som virksom. På tværs af forskellighederne, så ses der, i tråd med dette, et

generelt mønster i, at det virksomme skal forklares med at U-start arbejder individuelt tilpasset i alle barnets arenaer – dvs. ift. skolen, ift. forældrene og i nogle tilfælde også ift. barnet. Displayet nedenfor illustrerer netop denne pointe, og viser hvordan U-start har arbejdet i den enkelte sag, baseret på forældrenes fortællinger om, hvad de har oplevet som virksomme tiltag.

Display 1: Oversigt over indsatsspor i de udvalgte elevers U-start-forløb

(Se næste side for display)

Skole	Indsatsspor Familien og forældre	Barnet
<p>1 Møder med skolen om forståelse af barn og skolesituation. Samarbejde med klasselæreren om handlingsanvisende greb og særlige hensyn til barnet i timerne mv. Skolen og forældre arrangerer klasseskift med U-start på sidelinjen.</p>	<p>U-start arbejder med forældrenes tilgang til barnet derhjemme.</p>	<p>(Familien efterspørger samtaler ml. barn og U-start)</p>
<p>2 U-start er tovholder for alle møder og aftaler med skolen, fx aftaler med lærer om at tage imod barnet i skolen.</p>	<p>Forældresamtaler med U-start om forældrenes forståelse af sig selv og hinanden, og fokus på dynamikker ift. hinandens forælderroller. Konkrete råd og vejledning ift. Dagligdagsrutiner.</p>	<p>(ikke direkte arbejde med barnet)</p>
<p>3 U-start er tovholder for alle møder og aftaler med skolen, fx aftale om at lærer sender sms til barnet hver morgen. Løbende koordinering med skolen om hvordan det går med barnet. U-start koordinerer fagligt indhold og krav til barnet med skolen, fx nedsat skema i perioder, som der løbende skues op.</p>	<p>Forældresamtaler om forælderrolle, konflikter i hjemmet mv. Sparring og konkrete råd og vejledning ift. Dagligdagsrutiner.</p>	<p>Særligt tilrettelagt samtaleforløb med barnet.</p>
<p>4 Samtaler og koordinering ift. skolen om forståelse af barnet og håndtering af skolefravær.</p>	<p>Forældresamtaler med U-start til at sætte lys på og bearbejde de psykiske belastninger man kan opleve som forælder til et barn med problematisk skolefravær.</p>	<p>Særligt tilrettelagt samtaleforløb med barnet.</p>
<p>5 U-start overtager tovholderrolle i samarbejdet med skolen, og koordinerer praktisk og fagligt indhold for barnets skolegang. U-start følger barnet i skole. Særlige aftaler med skolen, som skal gøre det nemmere for barnet at gradvist kommer tilbage i skole. Fx at barnet skal undervises, men ikke nødvendigvis skal 'deltage' i undervisningen, eller at barnet kan ringe til bestemt lærer, hvis det bliver utryk.</p>	<p>Samtaler mellem U-start og forælder om forældrenes situation og forælderroller.</p>	<p>Samtaler mellem U-start og barnet. U-start hjælper barnet med lektier.</p>

Skole	Familien og forældre	Barnet
<p>U-start overtager kommunikation og koordinering med skolen og lærere. Særlige aftaler med skolen, som skal gøre det nemmere for barnet at komme i skole. Fx henter lærer barnet i hjemmet om morgenen og følger i skole, går ture med barnet.</p> <p>6 Konkret arbejde med at lærerne om vigtigheden i at signalere til barnet, at det er betydningsfuldt og savnet i klassen. Arbejde med lærernes tilgang til barnet, fx om at fremhæve positive egenskaber relativt mere end negative. Ved lærerskift bidrager U-start med at klæde læreren på ift. at forstå barnet.</p>	<p>Forældresamtaler om forældrenes roller og konkrete greb til håndtering af skolefravær.</p>	<p>Samtaler mellem U-start og barnet, åbner op for barnets perspektiv.</p>
<p>U-start overtager kommunikation med skolen og lærere. U-start klæder skolen på med et 'nyt syn' på barnet, sørger for at der bliver skabt andre rammer omkring barnet, og en anden tilgang til barnet fx ift. forudsigelighed og planlægning.</p> <p>7 U-start forpligter bestemte lærere til at prioritere relationen til barnet, og til at få barnet til at føle sig betydningsfuld. Først derefter kan der være fokus på undervisning.</p>	<p>Samtaler mellem U-start og forældre.</p>	<p>Samtaler mellem U-start og barnet.</p>
<p>U-start observerer barnet i klassemiljøet. U-start klæder skolen på med viden om barnet, og er med til at sikre bedre rammer for barnet.</p> <p>8</p>	<p>Løbende sparring mellem forælder og U-start på telefon, sms ift. konkrete udfordringer.</p>	<p>(ikke direkte arbejde med barnet)</p>

Kilde: Pointerne er udledt fra interviews med forældre. Note: Tallene indikerer de forskellige cases.

Som det ses af display 1 (ovenfor), er det mere reglen end undtagelsen, at U-start arbejder i flere forskellige indsatsspor. Samtidig illustrerer displayet også, at sammensætningen af løsningerne ser forskellige ud, ligesom der ikke nødvendigvis arbejdes lige meget i alle systemer.

Kigger vi på tværs af de fremhævede elementer i skoleindsatssporet, så handler initiativerne på forskellig vis om, hvordan U-start bidrager til at klæde skolen bedre på til at forstå og håndtere det enkelte barns situation mhp. at nedbringe barnets fravær. Derudover er der i alle forløbene et forældreindsatsspor, som ligeledes på forskellig vis klæder forældrene på til at stå i situationen. I flere tilfælde har der også været et indsatsspor målrettet barnet, som oftest består af særligt tilrettelagte samtaleforløb, der åbner op for barnets eget perspektiv.

Kigger vi på tværs af forældrenes fortællinger om, hvorfor U-starts arbejde i de forskellige indsatsspor opleves virksomt, er der særligt et ord der går igen, nemlig "*forståelse*". Display 2 (nedenfor) understreger bl.a. denne pointe, og illustrerer, at den forældreoplevede virkning af indsatserne på tværs af de forskellige indsatsspor er, at U-start bidrager med forståelse, i form af nuanceret indsigt og styrkede kompetencer som dels kommer barnets situation til gavn, dels gør det nemmere for skole, forældre og barn at stå i situationen, fordi de styrkes i og får konkrete handlemuligheder til at håndtere det der er svært.

Display 2: Oversigt over forældrenes oplevelse af virkningen af U-starts arbejde i de forskellige indsatsspor.

(Se næste side for display)

	U-starts arbejde med skolen er virksomt fordi:	U-starts arbejde i familien og med forældrene er virksomt fordi:	U-starts arbejde med barnet er virksomt fordi:
Case 1	Samtaler og koordinering mellem U-start og skole og klasselærere, har givet en større fælles forståelse af barnet, og en større fælles problemforståelse.	U-starterens arbejde med familien, har givet forældrene bedre kompetencer til at tale med barnet om det der er svært.	(Efterspørger samtaler ml. barn og U-start)
Case 2	Det var en lettelse at U-start overtog samarbejdet med skolen, så forældrene kunne koncentrere sig om forælderrollen.	Forældresamtaler med U-start har givet bedre forælderkompetencer, og styrker forældrenes forståelse af sig selv og hinanden ift. bl.a. reaktionsmønstre. U-starterens arbejde med familien var afgørende for at skabe en højere grad af rutiner og forudsigelighed for barnet.	(ikke direkte arbejde med barnet)
Case 3	Det var en lettelse at U-start overtog samarbejdet med skolen, fordi forælderen ikke har overskud og oplever at have ramt bunden. De særlige aftaler og individuelt tilrettelagte planer for barnet i skolen betyder at barnet får nemmere ved at være i skolen.	U-starterens arbejde med forælderen, har givet forælderen styrkede forælderkompetencer, som oplever at vedkommende er blevet bedre til at forstå, kommunikere med og 'læse' sit barn. Det har skabt en bedre forældre-barn-relation. Sparring med u-starteren har været afgørende for at der er kommet mere ro i familien, og sikret stabile rutiner og rammer for barnet.	Samtalerne med barnet betyder at barnet har kunnet åbne for sit perspektiv, og barnet er kommet i bedre trivsel
Case 4	Forælderen ikke selv har overskud til at påtage sig dette arbejde, og fordi forældrene oplever at de ikke kan trænge igennem med deres forståelse af deres barn til skolen.	Forældresamtalerne giver mulighed for at bearbejde en psykisk stressbelastning, ligesom u-starteren tages med på råd i stort og småt ift. hvad der ellers fylder i familiens liv.	Samtalerne med barnet betyder at barnet lærer sig selv bedre at kende, og trives bedre i skolen. Barnet har gennemgået en meget stor personlig forandring.

Case 5	<p>U-starts rolle som tovholder i samarbejdet med skolen er en lettelse og giver plads til at forælderen kan koncentrere sig om forældrerollen. De særlige aftaler og individuelt tilrettelagte planer for barnet i skolen betyder at barnet får nemmere ved at være i skolen.</p>	<p>Forælderen får en sparringspartner til stort og småt. Ligesom U-starts samtaler med forælderen opleves som personligt udviklende og lærerigt.</p> <p>Forælderen oplever sig stærkere i sin rolle som forælder.</p>	<p>Samtalerne med barnet, lukker op for barnets tanker, og får barnet til at sætte ord på det der er svært.</p>
Case 6	<p>Det er en lettelse af U-start overtager kommunikation med skolen, da forældrene ikke selv har overskud. Forældrene kan i stedet koncentrere sig om at være forældre. Skolen får et mere nuanceret billede af barnets situation.</p>	<p>Forældrene er blevet bedre til at håndtere barnets skolefravær, har fået en større forståelse af sig selv som forældre, og af deres barn.</p>	<p>Samtaler med barnet, åbner op for barnets perspektiv, barnet lærer sig selv bedre at kende, og får strategier til at håndtere det der er svært.</p>
Case 7	<p>Familien oplever at samarbejdet med skolen er vanskeligt, derfor er det en lettelse at U-start tager styringen.</p> <p>U-start forpligter skolen til at bruge ressourcer på barnet, hvilket skaber en bedre fælles forståelse af problemet, og sikrer rammer som løbende justeres efter barnets behov.</p>	<p>Samtalerne med U-start betyder at forældrene føler sig forstået.</p>	<p>Samtalerne med U-start betyder at barnet føler sig forstået.</p>
Case 8	<p>Skolen får en bedre forståelse af barnet.</p> <p>Forælderen oplever det som en lettelse at U-start koordinerer samarbejdet med skolen, da forælderen ikke selv har overskud.</p>	<p>U-start har banet vejen for en mere intensiv indsats til familien.</p>	<p>(ikke direkte arbejde med barnet)</p>

Kilde: Pointerne er udledt fra interview med forældre.

ift. skolen gælder det lærernes forståelse af barnet og dets skolefravær, og hvordan U-start bidrager med at skabe andre rammer omkring barnet, som i højere grad imødekommer barnets behov og situation. Eksempler på specifikke tiltag er fx, at der bliver lavet særlige aftaler med skolen om, at barnet, som ikke har haft skolegang i lang tid skal vænne sig til at være i en skolekontekst igen. Der blev derfor lavet aftaler, om at barnet i starten af sin tilbagevenden til skole, alene var i skole for at blive undervist, men ikke for at deltage i undervisningen. Mens andre konkrete eksempler er, at der bliver etableret særlige rammer omkring barnet i eksamenssituationer, eller lavet aftaler om nedsat skema (fx case 5 og 3).

Forældreindsatssporet bidrager med indsigt og styrkede kompetencer forstået på den måde, at forældrene oplever, at de lærer sig selv bedre at kende ift. deres egen og hinandens forældrerolle. Det betyder eksempelvis mere konkret, at flere af forældrene sammen med U-start arbejder med at forstå, hvilken betydning hvad forældrene selv har med i bagagen, og hvad de kommer fra, har for deres forældreskab. Langt de fleste af forældrene oplever derfor, at de får styrkede forælderkompetencer, og bedre kan håndtere at stå i situationen, fordi de har fået mere nuanceret indsigt i sig selv, hinanden og barnets perspektiv, og ikke mindst betydningen af hvordan disse forskellige perspektiver påvirker hinanden. Det er følgende interviewudsagn et eksempel på:

"Vi har fået nogle værktøjer til at håndtere det. Det har vi. Altså, ingen tvivl om det. Jeg kan slet ikke ... Jeg kan simpelthen slet ikke forestille mig ... Altså, jeg havde ikke viden om, hvad der er for nogle mekanismer, der foregår i [barnet red.] (case 6, forælder)

Den samme virkning fremhæves ift. barnet selv. I de tilfælde hvor der har været et indsatsspor målrettet barnet, er forældrenes oplevelse, at barnet har lært sig selv bedre at kende. En forælder fortæller fx: "*han [barnet red.] har selv fået nogle værktøjer, og så er det blevet lettere at være i igen*". Lignende udtalelser ses ved de øvrige forældre, hvis børn har haft direkte samarbejde med U-start.

På tværs af forældrenes fortællinger ses derfor, at de oplever, at de samme virkninger indtræder parallelt ved lærere, forældrene og barnet, hvorfor summen af de individuelt tilpassede greb og den øgede forståelse på tværs af netop skole, forældre og evt. barnet må regnes som virksomt.

7.2.5 U-start stilladserer alle barnets systemer

Det er imidlertid også relevant at interessere sig for, hvorvidt forældrene oplever at indsatsen i U-start er virksom til at bringe børnene tættere på indsatsens mål om "(næsten) fuld deltagelse på eget skema i et passende læringsmiljø". I syv ud af de otte fraværsforløb, som vi har fulgt med udgangspunkt i forældrenes perspektiv, er målet lykkedes⁹.

Det kan på baggrund af forældrenes fortællinger bl.a. forklares med summen af virkningerne af de forskellige individuelt tilpassede indsatsspor, U-start har iværksat i skolen, hos forældrene og evt. barnet. I langt de fleste tilfælde er det lykkedes at finde et passende niveau og form på barnets hverdag i skolen som betyder, at barnets fravær bliver nedbragt. Flere forældre udtaler også, at havde det ikke været for U-start, så var deres barn formentligt ikke kommet tilbage i skole, eller barnet havde fået det værre. En forælder udtaler fx, at havde de ikke haft et U-start-forløb:

"... så havde hun slet ikke været i skole, og hun havde ikke været til nogen eksaminer overhovedet. Og jeg tror, at hun havde mistet al kontakt til hendes to klassekammerater, som hun stadigvæk ser i dag... Jeg tror, at opgaven havde været for stor for mig at løse..." (case 5, forælder)

Størstedelen af forældrene oplever, at barnets skolegang og familiens samlede liv, ville have taget en negativ drejning, hvis de ikke havde haft et forløb i U-start. Der er dog også nuancer hertil, da enkelte forældre oplever at der på tidspunkter i forløbet, har været et for stort fokus på at få barnet tilbage i skole. Særligt én forælder har i den forbindelse været i tvivl om, hvorvidt dele af de redskaber, som U-start rådgav forælderen til at bruge, var de rigtige. Her var forælderens betænkelighed om presset på barnet om at komme i skole var for stort, og om det skadede mere end det gavtede. Flere af forældrene fortæller at vejen til mindre skolefravær kan være dilemmafyldt og hårdt at være i, men den generelle oplevelse er at U-start har nedbragt barnets skolefravær, samtidig med at forældrene oplever at de er kommet styrkede ud af forløbene.

Forældrene udtrykker også, at de står tilbage med nye indsigter og redskaber, som de kan bruge fremover. Flere af børnene har efter endt forløb i U-start oplevet større

⁹ Se uddybende display i bilag 6 "oversigt over barnets og familiens situation ved opstart og afslutning i U-start"

eller mindre tilbagefald ift. deres skolefravær, men fælles for forældrenes fortællinger er, at de står tilbage med en følelse af, at de bedre kan håndtere det end tidligere, eller hurtigere (og selv) kan vende fraværet igen. Det fortæller en forælder om her:

"Så kan der være nogle dage, som er rigtig svære, men så kommer han hurtigt op igen og er med. Men der har været nogle tilbagefald, hvor det har været svært at komme tilbage også efter ferie eller sygdom eller... (...) hvor vi lige skal gå to skridt tilbage og så bruger vi lige det, vi ved, der virker. Men [han red.] er glad for sin klasse, sin hverdag og glad for at komme afsted"
(case 8, forælder)

Ét barn har ikke reduceret sit fravær ved afslutningen i U-start. Men forælderen til dette barn fremhæver samtidig, at familien har været rigtig glade for U-start, og forælderen fortæller også om overvejelser om at starte i et nyt U-start forløb. Forælderen understreger, at for dem er succes ikke alene, at barnet ikke har fravær. For dem er succesen af forløbet også, at de som forældre har følt sig understøttet, forstået og taget alvorligt. Forælderen fortæller følgende:

"Ja. Altså, det kommer an på, hvad man sætter som succeskriterium. Fordi er det, at [barnet red.] skulle tilbage i skole på fuld tid, så er det i hvert fald ikke lykkedes, kan man sige. Jeg synes, at det var succesfuldt undervejs, forstået på den måde, at jeg i hvert fald følte mig taget alvorligt, som familie at stå i den her situation. Og jeg synes også, at det var succesfuldt i forhold til, at min mand og jeg fik noget hjælp, som kunne gøre, at vi havde mere overskud herhjemme i vores familie." (case 2, forælder)

Som forælderen påpeger i interviewuddraget, er der altså flere nuancer til succeskriteriet for et U-start-forløb end "blot" at nedbringe fraværsprocenten, fordi indsatsen stilladserer den samlede familie til at håndtere det der er svært, også efter U-start-forløb. Flere forældre fremhæver betydningen af, at der som en del af forløbet, er blevet lagt planer for tiden efter U-start:

"der (...) var lagt en plan, der ligesom bare kunne blive ved med at køre. Og [vi red.] vidste hvad det var for nogle trin, man skulle tage, når der så skulle ske noget nyt og sådan noget. At vi

ligesom havde fået værktøjerne til at skrue på tingene". (case 7, forælder)

At der er lagt planer for skolen, forældrene og barnet, er dog ikke ensbetydende med, at der ikke følger usikkerhed med, når forløbet afsluttes, men de fleste af familierne føler sig bedre rustede til at møde udfordringerne og stå på egne ben.

Det er desuden værd at bemærke at to forældre er gået fra at være på tabt arbejdsfortjeneste til at være i ordinært arbejde, og selv tilskriver dette som en afledt virkning af indsatsen i U-start. Andre forældre fremhæver desuden, at forløbet i U-start har være med til at stilladsere familien i form af at bane vejen for, at de er kommet i mere intensive indsatser (fx familiebehandling), eller at deres barn er henvist til et specialtilbud¹⁰.

7.2.6 Opsummering

Forældrene er fælles om at opleve, at det er virksomt at U-start påtager sig ansvaret for den samlede skolefraværsproblematik, ved at støtte og aflaste forældrene og tage ansvar for samarbejdet med skolen (dog i forskellige grader).

De er også fælles om at betone kombinationen af U-starts forstående tilgang og ekspertise i skolefravær som virksom, ligesom forældrene peger på forskellige specifikke tiltag og kombinationen af dem som virksomme. I den forbindelse er det en gennemgående pointe, på tværs af forældrenes fortællinger, at det er virksomt at U-start arbejder individuelt tilpasset i alle barnets arenaer. Ifølge forældrene, er det nemlig helt centralt, at U-start arbejder med individuelt tilpassede løsninger, på tværs af de forskellige indsatsspor målrettet skole, familie- og forældre, og i nogle tilfælde også med et indsatsspor målrettet barnet.

Selvom det konkrete indhold i indsatssporene er forskelligt, netop fordi det er individuelt tilpasset, ser virkningen – på tværs af forældrenes fortællinger - ud til at være den samme; nemlig at det bidrager med øget forståelse om et givent skolefraværsforløb og det involverede barn, samt øget forståelse for skolens og/eller forældrenes rolle som del af problemet og løsningen af problemet, ligesom det bidrager med individuelt tilpassede greb og handlemuligheder til skolerne og forældre. I tilfælde, hvor

¹⁰ Se uddybende display i bilag 7 "oversigt over barnets og familiens situation ved opstart og afslutning i U-start"

der har været en indsats målrettet barnet, ses det også på tværs, at forældrene oplever, at deres børn har lært sig selv bedre at kende.

Forældrene giver samtidig udtryk for, at det kan være dilemmafyldt, frustrerende og hårdt at være i et U-start-forløb, men oplevelsen er også, at det er en del af processen ift. at blive klædt bedre på til at kunne tage hånd om situationen, lære sig selv bedre at kende mv. uanset hvor meget, eller, i et tilfælde, hvor lidt skolefraværet er blevet nedbragt, så er forældrenes oplevelse, at forløbet har været en lærerig oplevelse, som har været med til at styrke rammerne omkring og forudsætningerne for, at deres barn kan få eller opretholde en stabil skolegang, netop fordi indsatsen stilladserer skolen, forældrene og i nogle tilfælde også barnet selv med nye indsigter som de kan trække på fremover. Forældrene beskriver desuden, at både barnets og familiens situation er blevet forbedret af forløbet i U-start og flere af forældrene påpeger, at deres børn ikke ville gå i skole i dag, hvis ikke de havde været i U-start.

Opsummerende – forældrenes perspektiv

Der er virksomt at U-start

- ... påtager sig ansvaret for den samlede skolefraværsproblematik, dels ved at støtte og aflaste forældrene, dels ved at tage ansvar for samarbejdet med skolen
- ... møder forældrene med en forstående og professionel tilgang
- ... er en helhedsorienteret indsats, der arbejder i alle barnets arenaer
- ... stilladserer alle de involverede parter, til at håndtere det der er svært, også efter endt forløb.

7.3 Resultater: Hvad peger skolerne på som virksomt?

Mens vi ovenfor har præsenteret hvad udvalgte forældre peger på som virksomt ved U-start, vil vi nu rette blikket mod skolerne. I de følgende afsnit vil vi redegøre for hvad de interviewede lærere oplever som virksomt ved U-start. Vi har bedt lærerne¹¹ forholde sig til et specifikt forløb, de har været involveret i, for netop at have noget konkret at tale ud fra.

¹¹ Vi har interviewet både lærere og pædagoger men refererer af anonymitetshensyn til alle informanterne som lærere når vi refererer fra de enkelte interviews.

7.3.1 Et nyt og nysgerrigt udefrakommende perspektiv

Lærerne peger på, at de oplever det som virksomt at få nye øjne på både barnets skolefravær, og skolens - inklusive lærerens eller pædagogens egen - måde at håndtere den pågældende skolefraværssag på. En stor værdi ved at koble U-start til et fraværsløb er, at "det kan give nogle andre øjne på og noget nysgerrighed. Noget nysgerrighed på hvorfor mon... at hvis nu det er, at man ikke kommer i skole" (lærer 4).

På tværs af interviewene er der enighed om at U-start-teamet er særdeles fagligt kompetente til at arbejde med skolefraværsproblematikker. Flere af lærerne fortæller i den forbindelse, hvordan samarbejdet med U-start har betydet, at de både er blevet klogere på hvordan de kan gribe konkrete situationer an, og har fået blik for egne blinde vinkler i arbejdet med barnet og dets familie. I interviewuddraget nedenfor fortæller en lærer om, hvordan hun har oplevet værdien af at få et nyt og kvalificeret blik på sagen:

"... det her med, at man får nogle folk udefra, fordi man kan hurtigt blive lidt navlebeskuende selv, og det har man gjort selv i mange år, og det her ved vi virker, og det her virker ikke. (...) jeg elsker, når der kommer fremmede ind i lokalet og kan se på tingene på en anden måde, end man måske selv gør det. (...) jeg har helt sikkert taget masser af de ting med, som hun [u-starteren red.] ligesom er kommet frem til. Også i forhold til at vi har siddet med nogle møder med forældrene, og der har hun været knivskarp i at analysere, hvad hun ser, og hvad hun tænker. (...) Altså jeg har diskuteret forældrenes rolle med hende, og der har hun også sådan været knivskarp i sine analyser af, hvad hun tror, der foregår, eller et eller andet. Det har helt klart været hende der fandt ud af det [hvad skolefraværet handlede om red.] Det var en øjenåbner for mig." (lærer 4)

Som det fremgår af interviewuddraget, er det et væsentligt bidrag, at U-start stiller sig nysgerrigt ift. den samlede skolefraværssituation. Denne pointe går på tværs af interviewene med skolelærerne, som også understreger at de ser en stor værdi i at 'lade sig kigge på', fordi de oplever at U-starts blik kvalificerer deres problemforståelse og løsningen af det specifikke problem.

De pågældende lærere og pædagoger understreger i den forbindelse også, at U-starts blik naturligvis er særligt befordrende, når både forældre, barn og skole er villige til at lade sig kigge på. I nogle forløb har U-starts friske øjne på sagen, også været en nøgle til at skabe en ny start på samarbejdet mellem skole og familie, som har været låste i deres opfattelser af hinanden. Særligt i den forbindelse fremhæves det virksomme ved at U-start "kan se lidt i helikopterperspektiv" og "være med til at genoprette tilliden i et samarbejde" (lærer 8).

7.3.2 U-start arbejder både i skolen og hjemmet

Alle lærerne fremhæver det som en væsentlig styrke ved U-starts arbejde, at de både arbejder i skolen og hjemmet. U-starts tilgang betyder nemlig, at "de kommer ind på begge sider" (lærer 4). Det er en gennemgående pointe, at skolen er begrænset i sin egen håndtering af skolefraværssager ved ikke at have adgang til hjemmet. Derfor fremhæves det som en styrke at samarbejdet med U-start kan give skolen indblik i, hvordan det forholder sig i hjemmet¹². Det fortæller en lærer om her:

"U-start går jo hjem i familien på en anden måde, end vi kan som skole (...) forskellen er jo egentlig, at U-start kan det. Kan gå ind i hele familien fra starten af... Og kan faktisk også sætte krav eller forventninger til samarbejdet med forældrene på en anden måde, end vi kan. Så jeg tror egentlig, det må være det, der ligesom er forskellen... Altså, det er jo den måde, de får banet vejen på. Det er ved, at de er inde i familien. Og så kan de ligesom overlevere det til mig [læreren red.], så jeg kommer ind i familien også. Men som skole vil jeg have haft rigtig svært ved at sparke døren ind til familien på den måde der... Det gør vi jo ikke" (lærer 5).

Flere lærere fortæller på lignende måder om, hvordan indblikket i barnets hjemlige kontekst er gavnligt fordi, "når barnet slet ikke kommer i skole, så har vi ikke meget at arbejde med" (lærer 6). Indblik i barnets kontekst i hjemmet og familien, kan derfor også være en øjenåbner ift. skolens problemforståelse af fraværet. Det ses fx i tilfælde hvor barnet er helt upåfaldende i skolen, forstået på den måde at barnet fungerer både fagligt og socialt, hvorfor lærerne netop har vanskeligt ved at få øje på gode de grunde til fravær. Her er oplevelsen i nogle tilfælde, at forældre og skole har en substantiel forskellig problemforståelse, fordi læreren netop kun ser barnet i skolekonteksten. Det fortæller en lærer om i det følgende interviewuddrag:

"det der med, at de får øje på nogle ting, som de så kan kommunikere videre til os, så man ... Jeg tror måske også, det der med ... Altså, hvis man har lidt en tendens til at tænke: 'Ej, kom nu, der er jo ikke noget galt, og du er jo glad når du er herovre!' (...) jeg kan bare godt forestille mig, at man også kunne få lidt den der sådan: 'Hallo. Der er jo ikke noget galt, altså du er jo fuldstændig glad, og du er faktisk også lidt fræk og alt muligt andet, når du er her, så jeg tror det kører meget godt'. Men så det der med at de tager det seriøst på en anden måde og ser nogle andre ting og kan snakke med børnene på en anden måde. Det kan de jo så også formidle videre til os, så vi ligesom får en forståelse af: 'Okay, det er ikke for sjov, det her. Der er

¹² NB: Hvad U-start videregiver til skolen afhænger naturligvis af forældrenes samtykke

noget, på spil her.' Så på den måde kan man godt sige, at de har oversat elevens adfærd en lille smule. Altså, vi er jo ikke psykologer, og vi har jo sjældent tid til at få de der rigtig dybe snakke med dem [elever red.] (lærer 6).

Som læreren fortæller i det ovenstående interviewudrag, så betyder U-starts adgang til barnets hjemlige kontekst, at skolen får en større og mere nuanceret forståelse for det enkelte barns samlede situation og problembillede. Det betyder ofte også, at skolen i højere grad bliver i stand til at se udfordringerne med barnets øjne. Ligeledes fremhæves U-starts psykologfaglige kompetencer ift. at få adgang til at se med familiens og barnets øjne, ift. at forstå hvorfor skolefraværet er blevet barnets bedste løsning på det "som trykker, eller ikke går som den her elev gerne vil" (lærer 3).

Oplevelsen blandt de interviewede lærere er i langt de fleste tilfælde at U-start laver et solidt og dybdegående afdækningsarbejde med familien i kraft af, at de bruger meget tid sammen med familien og har et psykologfagligt blik på familien. Denne viden overleveres og oversættes til skolen som en del af samarbejdet, og giver også skolen adgang til familien og/eller barnets perspektiv, og gør det nemmere at forstå og agere hensigtsmæssigt ift. hvorfor barnet vægrer sig mod skolen. En lærer fortæller:

"Det har givet mig en forståelse af, at der er en bredere forståelse af, hvad det er for nogle psykologiske mekanismer, som kan gøre sig gældende hos børn som har skolefravær. Fordi tit og ofte får man jo den der, 'hvorfor gider du ikke komme i skole? Hvad er det vi gør forkert?' Men... hvor det gik op for mig, at det faktisk ikke nødvendigvis havde noget med skolen at gøre, eller noget med os at gøre... Men at det var ting i f.eks. i familie eller med venner eller hvad det nu måtte være, som faktisk var det, der var udslagsgivende. Og så kom konsekvensen så bare i forhold til skolen, ikke? For ellers kan man godt komme til at stirre sig lidt blind på det her med, at eleven vil ikke komme i skole. Det er jo der, eleven er den største del af tiden, så må det jo være på grund af mig [læreren red.]. Og det fandt jeg ud af, at det slet ikke var det." (lærer 3)

Som det også fremgår af interviewudragene ovenfor, bliver U-start opfattet som et afgørende bindeled mellem skolen og familien, som informerer, oversætter og bidrager til at skolen får en mere indsigtsgivende og nuanceret forståelsesramme af barnet og familien i relation til skolefraværet. På tværs af lærernes fortællinger ses oplevelsen af, at et væsentligt bidrag ved at koble U-start på en fraværssag er, at der bliver arbejdet dybdegående med det enkelte barns forløb. Derfor bidrager samarbejdet med U-start til at gøre det nemmere at forstå og arbejde sammen om en løsning eller måde at håndtere fraværet på.

7.3.3 U-start har det overordnede ansvar

Lærerne oplever at det er befordrende og trygt, at U-start påtager sig det overordnede ansvar i fraværssagerne. Det betyder ifølge lærerne mere konkret at U-start bl.a. er ansvarlig for at sikre fremdrift i sagen, sikrer at fx skolen og familien får talt sammen på de rigtige tidspunkter, og sikrer at alle involverede parter er relevant oplyst om hvad der sker i forløbet, ligesom det er U-start der har mandat til at sætte retning for, hvad der skal ske og hvornår det skal ske. Det er dog ikke ensbetydende med at lærerne eller skolen ikke tager del i, eller har ansvar ind i elevens fraværssag, men at medarbejderne i U-start har det overordnede ansvar i sagerne og trækker i trådene og sætter retningen. Som en af lærerne fortæller, så oplever hun at netop at den arbejdsdeling er betryggende. Hun fortæller:

"det giver en tryghed, fordi der bliver taget hånd om ens elever og man bliver inddraget der, hvor man kan, men at der også bliver arbejdet med dem [eleven red.] ved siden af. Det giver sådan en ro og sådan en følelse af, at man ikke står alene med en ret stor opgave, jo. Det er jo en kæmpe opgave og en kompleks opgave" (lærer 6).

Flere af lærerne fremhæver at det både er en stor aflastning og giver en stor tryghed at U-start har ansvaret i fraværssagerne, og tager hånd om hvad der skal ske. Det går igen i lærernes fortællinger, som fx siger at det er "gave at U-start kan aflaste" (lærer 6 og 7), eller "det er en kæmpe gave, at U-start kommer og kan se det hele og have hele det store overblik" (lærer 5). U-start betragtes i mange tilfælde som en gave, fordi de både kan tilbyde (mere) kvalificeret hjælp (end hvad læreren kan tilbyde) i den konkrete elevs fraværssag og samtidig aflaster læreren. For nogle af lærerne er U-start også samtidig med til at afhjælpe nogle af de dilemmaer lærerne kan stå i. En lærer fortæller her om, hvordan hun har oplevet det:

"På nogle svære områder ligesom, der har det været en aflastning... øhm, fordi man kan sige, okay nu kommer der nogle andre, som har alt deres fokus på lige præcis den her elev. Så det vil sige, at jeg skal ikke rende rundt og have mit fokus på den her elev 24/7. Fordi jeg ved, der er fagfolk inde over. Jeg ved, hun snakker med en psykolog. Jeg ved, der er en U-starts-person, som har fat i hendes sag og er godt nede i det og gør alt hvad de kan! Altså, så det er jo også en hjælp... Og giver ro til mig som lærer (...) uanset hvor gerne jeg vil som lærer, så er jeg bare ikke i en situation, hvor jeg har ressourcer til at give én af mine 21 elever min uforbeholdne opmærksomhed (...) Da jeg stod i det her og det var allerværst, der følte jeg jo at jeg svigtede uanset hvad (...) men det er der, hvor U-start bare er en kæmpe ressource!" (lærer 3).

Andre lærere fortæller på lignende vis, hvordan det er værdifuldt, at U-start arbejder i dybden med den pågældende elevs situation og sætter ind med kvalificerede kræfter, hvorfor læreren (karikeret sagt) med god samvittighed kan fokusere på undervisningen og de øvrige elever.

7.3.4 Samarbejdet er karakteriseret ved faglighed og ordentlighed

Kigger vi på tværs af lærernes fortællinger om samarbejdet med U-start, så har dets karakter, ifølge lærerne, stor betydning for at indsatsen er virksom. Lærernes beskrivelser af hvad der er virksomt ved samarbejdet, er todelt. Lærerne understreger dels betydning af U-starts høje faglighed, dels deres ordentlige tilgang til deres samarbejdspartnere.

Lærerne oplever at U-starterne har en meget stærk faglighed, særligt ift. deres psykologfaglige kompetencer og ekspertise i skolefravær. Det sætter en lærer ord på her:

"de er psykologer, de har bare en anden viden, end vi har. Altså det er meget guld værd, at de også kan gå ind. (...) De har et helt andet redskabsrepertoire end vi andre har. Ja. Og konkret viden jo selvfølgelig, om de problematikker [skolefravær red.]" (lærer 8)

At u-starterne kan bidrage relevant i skolefraværssagerne, ses på tværs af interviewene, idet der er en oplevelse af at U-start leverer en indsats af meget høj faglig kvalitet. Ifølge lærerne, gør fagligheden alene dog ikke indsatsen virksom i sig selv. Det virksomme skal snarere ses i kombination med u-starternes tilgang til deres samarbejdspartnere.

Hvad enten det gælder skolen eller det pågældende barn og dets familie, så er lærernes opfattelse, at samarbejdet har karakter af at være ordentligt. Lærerne anvender desuden ord som "uformelt", "behageligt", "tillidsfuldt" og "ligeværdigt", når de beskriver U-starternes samarbejdstilgang nærmere, ligesom det fremhæves positivt, at U-start generelt har "stor forståelse" og "ydmyghed" over for de involverede samarbejdspartnere i et fraværsløb. Det eksemplificerer flere lærere, at de helt konkret selv oplever, fordi U-start har forståelse for deres forudsætninger for at kunne bidrage til løsningen af en skolefraværssag, og dermed også har en relevant kontekstforståelse af lærerens arbejdsbetingelser. En lærer fortæller om, hvordan hun har oplevet denne tilgang:

"der har været sådan en ret stor tillid også til mit arbejde. En meget stor, sådan ... Hvad skal man sige, ydmyghed i forhold til mit arbejde. At jeg ikke bare ... At jeg har også et barn med skolevægring i klassen, men jeg har også 25 andre. Så det der med, hvad kan jeg gøre, og hvad kan man ligesom forlange af mig. Og hvad man kan ligesom ... At man jo ikke kan smide alt, hvad man har i hænderne, men samtidig jo gerne vil hjælpe det her barn" (lærer 6)

Som det fremgår i interviewuddraget, er oplevelsen, at der er tale om et ligeværdigt samarbejde, hvor lærerens bidrag til en løsning tilpasses lærerens forudsætninger for at kunne bidrage. En anden lærer fortæller om en tilsvarende situation, hvor læreren i kraft af U-starts tilgang har oplevet sig mødt og forstået i samarbejdet, ligesom samarbejdet har givet plads til at læreren har kunnet sætte spørgsmålstejn ved indsatsen:

"Altså, det var også lidt sådan en frygt, jeg godt kunne have der i starten. Jeg tænkte: åh nej, kommer der nu bare nogen ud fra og fortæller mig, hvordan jeg skal gøre mit arbejde. Men det var på ingen måde invasivt. Det var et samarbejde, og det var en sparring, og det var en professionalisme, som siger spar to. Og det var rigtig dejligt... Fordi så var det nemlig også plads til, at jeg som lærer kunne sige... (...) "hvorfor virker det ikke? Altså hvad er det for noget det her?!" Og så kunne hun netop, fordi hun har sine erfaringer og sin ekspertise, så kunne hun jo sige til mig: "det er helt normalt og du må gerne være irriteret, og du må gerne være frustreret. Det skal nok blive godt (...) Og hvis vi sagde, "det tænker vi er en dårlig idé", så blev det belyttet. Altså, så i stedet for at det bare blev sådan en ting, der blev trukket ned over hovedet på os fra højre, så var det en samarbejdsproces" (lærer 3)

Oplevelsen af at der er tale om et samarbejde, hvor der også er plads til uenighed og sparring, fremhæves positivt af flere lærere, og skal ses som endnu en nuance ift. hvorfor U-starts tilgang til samarbejdspartnere opleves som "ordentlig".

7.3.5 Tilgængelighed og kvalificeret sparring

Alle lærerne fremhæver det virksomme ved at de kan sparre med U-start. Flere beskriver, at samarbejdets karakter betyder, at de får en oplevelse af at få en ekstra kollega, som de kan sparre med. Hertil kommer en understregning af betydningen af U-starts tilgængelighed. Det gennemgår vi i det følgende.

Der er stor forskel på de interviewede læreres erfaringer med elever med problematisk skolefravær. Nogle har kun få erfaringer, mens andre er ansat i deciderede fraværsteams på den enkelte folkeskole, og er på den måde lokale specialister i fraværssager. Uanset erfaringsgrundlaget, så er holdningen blandt lærerne, at det er meget gavnligt at arbejde sammen med U-start.

Oplevelsen er dels (som vi også har behandlet i et tidligere afsnit) at det er rart at være fælles om ansvaret, dels at blive guidet og kunne sparre om sine iagttagelser, tvivl mv. Det gælder for både relativt mindre og mere erfarne lærere. En relativt nyuddannet lærer fortæller fx:

"Jeg er forholdsvist ny. Så jeg havde heller ikke erfaringer med skolevægning, kan man sige, før. (...) Der har det bare været megafedt at kunne sparre med en, der har været så tæt på. Og netop det der med, hvordan gør vi så? Altså, hvad er det for nogle steps, vi gør nu? Fordi der er man jo lidt ... Det er vi jo ikke kompetente nok til, altså det der med helt at sådan ... Hvordan er det, vi kommer i gang igen, og hvad er det lige, jeg skal gøre? Hvor meget må jeg skubbe på? Hvor meget må jeg bede eleven om at lave, og hvor meget skal jeg ligesom bare lade eleven indgå uden at stille krav? Altså sådan noget. Det har jeg i hvert fald brugt u-starteren til" (lærer 6)

En relativt mere erfaren lærer, som er ansat i et decideret fraværsteam, fortæller her hvordan han oplever det:

"Fra mit perspektiv, så er det jo bare en rigtig ensom opgave, hvis man står med sådan en meget svær opgave selv. Så det, at der er en ude fra, man kan spare med, og man er to kolleger om opgaven, hvor man kan spare med hinanden, især i de svære tider, for der var mange, mange bump på vejen. Mange gange, hvor man står og tænker, okay, det er nogle vilde reaktioner, der kommer nu, ikke? Altså selv for en som mig, der har oplevet lidt af hvert!" (lærer 7).

Som det fremgår af interviewuddragene, er det virksomt at samarbejdet med U-start giver mulighed for at få kvalificeret sparring fra, hvad der betragtes, som en ekstern kollega undervejs. På tværs af interviewene giver lærerne udtryk for, at U-starts ekspertise er med til at give dem ro, og føle sig mere sikre ift. hvordan de agerer mest hensigtsmæssigt i en given elevs fraværproblematik.

Blandt lærerne er oplevelsen desuden, at det er meget nemt at komme i kontakt med U-start. Der er en høj grad af tilgængelighed og ingen ventetid, hvilket ifølge flere af lærerne også er med til at signalere at lærerne bliver taget alvorligt, og U-start tager deres arbejde med skolefravær alvorligt. Tilgængeligheden gør desuden sparringen endnu mere relevant, fordi skolefraværssagerne ofte kalder på 'her-og-nu-guidning'. En lærer fortæller her om sine oplevelser:

"For at være helt ærlig, jeg har virkelig været lærer i mange år, men jeg var så rystet over at stå med et så psykisk belastet udfordret barn. Og jeg havde det også lidt sådan, det er simpelthen ikke min opgave, altså jeg er skolelærer. Og jeg er simpelthen ikke terapeut, altså det var jo så crazy (...) Og jeg vidste ikke, om jeg gjorde noget værre (...) Jeg anede ikke, hvad jeg skulle gøre, og der kunne jeg i situationen ringe til dem. Og der var selvfølgelig nogle gange, hvor de ikke tog telefonen, men det gjorde de faktisk de fleste gange, og der kunne de sige, hvad jeg skulle gøre. Eller også bare sige, du gør

det helt rigtigt. Og det var jo en meget forløsende besked, når jeg sagde: "jeg har gjort sådan og sådan, og nu står vi her (...) Så det var sådan nogle fif, så det var sådan en ren, jeg vil næsten sige, det var en lille mini-uddannelse i det her". (Lærer 8)

Der er dog nuancer hertil, idet flere af lærerne som har været involveret i flere U-startsforløb oplever at U-start har fået mere travlt efter projektet er blevet fuldt opskaleret til alle kommunens folkeskoler. Det begrundes lærerne med, at efterspørgslen på indsatsen er stor, men at U-start ikke nødvendigvis har fået flere ansatte.

Adspurgt om lærerne oplever at de i evt. fremtidige fraværssager vil kunne profitere af sparringen fra de forløb, som de allerede har været involveret i, er svarene blandede. For nogle har sparringen været så specifik, at læringen herfra ikke nødvendigvis kan overføres, mens andre lærere har en oplevelse af at de vil være hurtigere til at få øje på børn med begyndende fraværproblematikker.

Uanset lærernes oplevelser af den generaliserbare læring fra fraværforløbene, så er der enighed om at samarbejdet og dermed sparringen på tværs er meget vigtig. En lærer giver her sit perspektiv på det:

"Jeg synes, jeg har lært, er hvor meget det kan gøre, når man samarbejder på tværs. Det har jeg virkelig fået øjnene op for... for hold da op, så rykker det, når vi har mulighed for det. Med at vi ikke bare lukker vores egen dør, men det der med at kunne spørge U-starten om, "hvordan er det I arbejder?". Nå, de arbejder med angst, og de har lavet den og den samtaleteknik med eleven, eller et eller andet. Og så har jeg jo ligesom kunnet sige, "nå fint, så laver jeg også den". (Lærer 5)

Ligesom læreren påpeger her, så er det vigtigt at skolen ikke slutter sig om sig selv, men også tager imod de muligheder der for at samarbejde på tværs helt generelt men også specifikt ift. U-start, fordi det bidrager til at indsatsen omkring det enkelte barn står langt stærkere og bliver mere samstemt. Andre lærere fremhæver også U-starternes evne til at give feedback og sparring på en professionel men samtidig ærlig måde. Der er en opfattelse af at det at give og få feedback er en naturlig og en kontinuerlig del af U-starts samarbejde med både med samarbejdspartnere og internt i U-start-teamet. Feedback fra U-start bliver ikke personlig, fordi medarbejderne er meget bevidste om formen og formålet. I nogle tilfælde er oplevelsen derfor, at U-start er i stand til at adressere svære emner på en helt anden måde end fx et lærerteam hinanden imellem ville kunne – både fordi U-start er eksterne, men også fordi skolerne hverken på samme måde har kultur for, eller træning i at give hinanden feedback. Enkelte lærere fortæller i den forbindelse, at de har et ønske om at lade sig inspirere af måden U-start arbejder med feedback på, fordi feedback er en nødvendig forudsætning for faglig udvikling.

Når lærerne taler om sparring, henviser enkelte lærere ikke alene til sparringen med den enkelte teammedarbejder i U-start, men også til at U-start kan gå tilbage til U-start-teamet bestående af forskellige fagligheder og sparre med dem om sagen. Betydningen af at U-starteren også kan trække på andre u-starteres faglige perspektiver – fx en socialrådgiver – opleves værdifuld. Oplevelsen er nemlig, at U-starts organisering og måde at bringe deres u-start-kolleger i spil betyder, at der kan "tages nogle kæmpe ryk" (lærer (8)), forstået på den måde, at rækkevidden af U-starts handlemuligheder er stor.

7.3.6 U-start har fokus på progression

Lærerne nævner i forskelligt omfang, at noget af det der er virksomt ved U-start er, at der er fokus på progression i forløbet. Det betyder ifølge lærerne også, at U-start arbejder med et kontinuerligt evaluerende blik på indsatsen ift. om den bringer barnet tættere på mere stabil skolegang. Dette er virksomt ift. at have øje for om indsatsen er virksom eller bør justeres, så den potentielle udvikling ikke går i stå. En af lærerne fortæller hvorfor han synes det er vigtigt:

"det U-start, synes jeg, er rigtig god til, er den filosofi, de har, den tilgang der er, at det skal ikke være farligt at skrue op. Vi må ikke stå stille! Og når man står med her, altså lige meget, hvor meget man kan se det oppe fra, så når man står med hænderne i det, og står med en elev, der burer sig inde på sit værelse, og gemmer sig under dynen, fordi det har været for voldsomt, at vi skulle gå hen til den næste vej [på vej hen til skolen red.]... Så er det godt, at der er en ude fra, som kan holde hovedet lidt mere koldt, og sige "hey, det er okay. Så går vi lige tilbage til det, der var før. Og så kan vi godt skrue op lidt senere"... for det, der bliver farligt, det er, at man så bliver bange for at skrue op senere, ikke? (...) Ja, det er jo en meget gennemsyrende filosofi, de har, som er godt at blive mindet om. Man kan nemt komme til at stå bare og være heppekor, eller hvad man skal sige, ikke?" (lærer 8)

Som læreren pointerer, er det væsentligt ikke at blive for forsigtig, fordi man som sagt altid kan gå et skridt tilbage. Denne opfattelse ses på tværs af interviewene, og som det også fremgår af citatet (og som fremhævet som en selvstændig pointe i et afsnit ovenfor), så er det væsentligt at U-start er med til at vurdere hvornår og hvordan fx barn og familien skal skubbes eller skærmes. Nogle lærere oplever at U-start tager sig god tid og arbejder "bid for bid" eller i "baby steps", mens andre problematiserer at der er for stort fokus på skolegang som endemål. Lærerne oplever at det kan skabe et unødigt pres på børn, forældre og skolens medarbejdere, hvis der ikke også er fokus på de små succeser, dvs. skridtene på vejen, fremfor at målestokken alene er stabil

skolegang. Det gør sig særligt gældende i tilfælde hvor lærerne udtaler sig om elever, som har haft massivt skolefravær.

"når U-start begynder at tale om, det langsigtede mål det er, det er jo, at eleven skal gå i skole stabilt, så sagde jeg: "ved du hvad, det der, det kan du godt gemme langt væk. Det er alt for stort et mål lige nu. Det kan vi ikke tale om, når eleven egentlig faktisk ikke tør at nærme sig skolen. Der er slet ikke brug for at have så stort et mål lige nu. Og lad os tale om de små mål, er de næste mål, ikke?" Men i min optik, hvis man har de der helt store mål fra starten, det kan man godt have langt, langt væk i baghovedet. Men hvis man hele tiden skal gå og måle sig over det, så kommer man til at have et alt for unødigt pres på sine skuldre. Så selvfølgelig så er det målet for alle eleverne, at de kommer til at få en meningsfuld skolegang. Men jeg er meget mere nede i, og det var U-start også helt med på, det var ikke det, meget mere nede i de små mål, hvor vi kan mærke, at der er noget, der rykker. For ellers kan man hele tiden gå og sige, at nu kommer vi hen til den næste gade, men han eller hun er ikke i skole endnu". (lærer 7)

Lærerne har relativt forskellige opfattelser af hvordan U-start adresserer progression. Nogle oplever at der har været et passende fokus, mens andre har oplevet at der har været et for stort fokus på stabil skolegang fra starten, og at de har måttet kæmpe lidt for at bryde slutmålet ned i mindre delmål. Der er dog udbredt enighed om at fokus på progression er nødvendigt, men ifølge lærerne er det væsentligt at finde en passende balance mellem barnets udgangspunkt og slutmålet om skolegang.

7.3.7 Opsummering

Denne del af analysen har fokuseret på de involverede læreres perspektiver på U-start. Blandt lærerne er der en gennemgående oplevelse af, at indsatsen bidrager positivt ved at styrke samarbejdet og løsningerne omkring en given elevs fraværspromatik. Først og fremmest fremhæver lærerne at det er positivt, at U-start bidrager med et udefrakommende og nysgerrigt perspektiv, ift. at forstå hvad der er på spil, og forstå de involverede forældre, elevens og lærernes perspektiver. Det skyldes særligt at U-start-medarbejderne har en stærk faglig ballast ift. at arbejde med og finde gode løsninger på skolefravær.

Samtidig betyder samarbejdet med U-start at skolerne får et langt mere nuanceret billede af barnet, netop fordi U-start både har adgang til barnet i dets hjemlige og familiære kontekst. Dette indblik giver lærerne adgang til at se med barnets og familiens øjne, og skaber grobund for en større fælles problemforståelse af hvorfor barnet vægrer sig mod skolen. Det er desuden en gennemgående pointe i lærernes fortællinger, at de oplever en stor trykthed og aflastning ved at U-start påtager sig det

samlede ansvar i fraværssagerne, og giver retning til de afprøvninger som skal sættes i gang som en del af løsningen på problemet. Flere lærere nævner desuden at samarbejdets karakter er virksomt. Lærerne kendetegner U-starts tilgang til samarbejdet som ordentligt og af høj faglig kvalitet, hvilket er befordrende for lærernes tillid til U-start og tro på at indsatsen kan gøre en forskel for det pågældende barn. Samtidig peger lærerne på, at det er afgørende at U-start har så stor en forståelse af lærernes forudsætninger for at kunne bidrage til løsningen af en skolefraværssag, og derfor ikke forcerer løsninger som ikke er mulige. Samarbejdets karakter betyder også at lærerne får en oplevelse af, at de i U-start-medarbejderen har en ekstern kollega, som er meget nemt tilgængelig og kan bidrage med kvalificeret sparring ift. stort og små i en given fraværssag.

Selvom U-starts fokus på progression er her hvor lærerne generelt udtrykker både flere fordele og ulemper, så er der alligevel udbredt enighed om at fokus på progression er nødvendigt og virksomt. Til gengæld handler det om at finde en passende balance mellem barnets udgangspunkt og slutmålet om skolegang, hvorfor lærerne mener at der også skal være fokus på de små succeser og dermed de små skridt på vejen.

Opsummerende – lærernes perspektiv

Der er virksomt at U-start

- ... bidrager med et nyt og nysgerrigt udefrakommende perspektiv
- ... arbejder både i skolen og hjemmet
- ... påtager sig det overordnede ansvar i et fraværsløb
- ... møder lærerne med faglighed og ordentlighed
- ... er nemt tilgængelige, og bidrager med kvalificeret sparring
- ...har fokus på progression.

8 Konklusion

Formålet med denne evaluering har været at undersøge virkningerne af U-start. Det har vi gjort gennem et mixed methods design, hvor data om elevernes fravær er suppleret med kvalitative interviews med både forældre og lærere. På den måde har vi undersøgt, om de opnåede resultater for børnene kan kobles direkte til U-start og fået forældrenes og læreres blik på, hvad der er særlig virksomt ved indsatsen.

Vi kan først og fremmest konkludere, at fraværet er reduceret for størstedelen af de elever, som har haft et forløb i U-start. Fraværet falder for tre ud af fire elever, og det gennemsnitlige fravær falder fra 56 % til 22 %. Analysen peger desuden entydigt på, at U-start virker på tværs af elevernes køn, klassetrin og omfang af fravær. Analysen viser dog, at virkningen er størst for den gruppe af elever, som har allermest fravær ved opstart.

Dernæst viser evalueringen en stor (og nærmest en-til-en) overensstemmelse mellem de elementer, som U-start selv peger på som virksomt ved indsatsen, og hvad forældre samt lærere betoner som virksomme elementer. Samtidig har analysen vist, at forældre og lærere – fra hvert deres perspektiv - fremhæver en række parallelle virkninger af de samme indsatslementer. Det er med til at sandsynliggøre, at virkningerne kan tilskrives U-starts praksis. Hvidovre Kommunes oversættelse af AMBIT-tilgangen på skolefraværsområdet må derfor betragtes som en succesfuld metode til at nedbringe elevernes fravær.

Men hvad er det så ved U-start, som gør, at det virker så godt? Blandt forældre og lærere er der en gennemgående oplevelse af, at det er virksomt, at U-start tager ansvaret for at koordinere skolefraværsforløbet, hvilket giver både forældre og lærere ro og tryghed. I den forbindelse er det befordrende for samarbejdet, at U-start bidrager med et "helikopterperspektiv", som derfor gør det muligt at overskue en given skolefraværsproblematik i sin helhed og tage højde for de nødvendige nuancer og perspektiver i sagen.

Dernæst har både forældre og lærere tillid til U-start som en kvalificeret samarbejdspartner, der både har ekspertise i skolefravær og er i stand til at skabe et tillidsfuld og trygt rum for samarbejdsrelationen, hvor der er en gennemgående oplevelse af at blive forstået. U-start bliver en samarbejdspartner, som de læner sig op ad, og aktivt søger råd og vejledning samt kvalificeret sparring hos. Hertil er det desuden en pointe i sig selv, at U-start er nemt tilgængelige, hvorfor både forældre og lærere oplever, at de hurtigt kan få hjælp.

Både forældre og lærere understreger, at det er et betydningsfuldt bidrag, at U-start fungerer som oversættere af viden og de involveredes perspektiver mellem lærere og forældre, som fx gør skolen i stand til at se med barnets eller familiens øjne og

omvendt. Det gør det muligt at opnå en større fælles problemforståelse af, hvorfor barnet vægrer sig mod skolen, og hvordan evt. afprøvninger af løsninger kan se ud.

Forældre og lærere peger også på det virksomme ved, at U-start er en helhedsorienteret indsats, og arbejder i flere forskellige indsatsspor (ift. forældre, skolen og lærerne og i nogle tilfælde også ift. det enkelte barn). Det bidrager til at forældre og lærere får en større forståelse af barnet og barnets fraværssituation, ligesom det bidrager med individuelt tilpassede greb og handlemuligheder. Netop derfor er det også en væsentlig pointe, at U-start er med til at stilladsere forældre, lærere og barnet selv med mere nuancerede indsigter i sig selv og hinanden, samt løsninger, som de også kan trække på efter endt forløb i U-start.

Samlet set kan vi konkludere, at U-start lykkes med at nedbringe elevernes skolefravær. Interview med forældre og lærere peger på, at nøglen hertil skal findes i U-starts mentaliserende tilgang, hvor forståelse og dét at gå på opdagelse i barnets og familiens livsverden er helt centralt, og ligeledes skal tilskrives organiseringen af U-starts arbejde. Gennemsnitsomkostningen for et forløb i U-start er knap 83.000 kr. På det foreliggende datagrundlag, er det ikke muligt at vurdere, hvorvidt omkostningerne står mål med de opnåede virkninger. I den forbindelse er det dog værd at bemærke, at forældrenes perspektiver bidrager med nuancerede anskuelser af, hvad der gør U-start succesfuldt, fordi forældrene oplever, at U-start bidrager med langt mere end 'blot' reduktion i skolefravær. Forældrene oplever, at de står tilbage som mere handlekraftige og med en større tro på, at de kan håndtere eventuelle tilbagefald, hvilket er med til at sandsynliggøre længerevarende virkninger af indsatsen. Desuden er to forældre gået fra at være på tabt arbejdsfortjeneste til at være tilbage i ordinært arbejde. Denne bevægelse tilskrives de indsatsen i U-start. Disse nuancer bør derfor også tages i betragtning, ifm. en vurdering af hvorvidt indsatsens omkostninger står mål med dens virkninger.

9 Litteraturliste

Alsing, H. C. (2016). Å gå i hi(kikomori). Uortodoks familierapeutisk behandling ved skolevegring. Fokus på Familien, Nr 3, 201-219.

Aruga, M., Suzuki, E. & Tagaya, A. (2012). Factors involved in the feelings related to school avoidance among high school students in Nagano Prefecture, Japan. Japan Journal of Nursing Science, nr. 9, 38-55.

Bauger, L. (2009). Problematisk skolefravær i ungdomsskolen. En studie av forekomst, mulige årsaker og tiltak i en stor bykommune. Skolepsykologi, nr. 2, 39-47.

Bevington et al (2017). Adaptive Mentalization-based Integrative Treatment. Oxford

Brinkmann, S (2023). "Børn som ikke kommer i skole". *Brinkmanns briks*, DR LYD, 23. august 2023. [Brinkmanns briks | Børn som ikke kommer i skole | DR LYD](#)

Børne- og Undervisningsministeriet (2023). [Nye tal: Elevfravær i folkeskolen er faldet | Børne- og Undervisningsministeriet \(uvm.dk\)](#) (tilgået 17.11.2023).

Danmarks Evalueringsinstitut (2022). Øget motivation og reduktion af fravær. 2022 Danmarks Evalueringsinstitut.

Ek, H. & Eriksson, R. (2013). Psychological factors behind truancy, school phobia, and school refusal. A Literature Study. Child & Family Behavior Therapy, 35(3), 228-248

Elsherbiny, M. M. (2017). Using a preventive social work program for reducing school refusal. Children & Schools, 39(2), 81-88

Folkeskolen.dk (2019). Hurtig indsats får elever tilbage i klassen. [Hurtig indsats får elever tilbage i klassen \(folkeskolen.dk\)](#) (tilgået 27-10-2023)

Havik, T., Bru, E. & Ertesvåg, S. K. (2015). School factors associated with school refusal and truancy-related reasons for school non-attendance. Soc. Psychol. Educ., nr. 18, 221-240

Heyne, D., Sauter, F. M., Ollendick, T. H., Van Widenfelt, B. M. & Westenberg, P. M. (2014a). Developmentally sensitive cognitive behavioral therapy for adolescent school refusal: Rationale and case illustration. Clin Child Fam Psychol Rev, nr. 17, 191-215.

Heyne, D., Sauter, F. M., Van Widenfelt, B. M., Vermeiren, R. & Westenberg, P. M. (2014b). School refusal and anxiety in adolescence: Non-randomized trial of a developmentally sensitive cognitive behavioral therapy. Journal of Anxiety Disorders, nr. 25, 870-878.

Ilsvard, S. (2024). U-start. Indsatsbeskrivelse. Metodecentret.

Kearney, C. A. (2002). Case study of the assessment and treatment of a youth with multifunction school refusal behavior. Clinical case Studies, 1(1), 67-80

Kearney, C. A. (2008). School absenteeism and school refusal behavior in youth: A contemporary review. *Clinical Psychology Review*, 28, 451-471.

Printz, C., Egsgaard, G. S., Andersen, M. J. & Stokholm, M. (2021). Med familien i den ene hånd, netværket i den anden og teamet i ryggen. Introduktion til AMBIT-arbejde med udsatte børn, unge og deres familier. Upubliceret praksispapir, udleveret til temadag september 2021.

Richardson, K. (2016). Family therapy for child and adolescent school refusal. *Australian and New Zealand Journal of Family Therapy*, nr. 37, 528-546.

Skolebørn.dk (2021). U-start: "Ikke to sager om skolevægring er ens". [U-Start: "Ikke to sager om skolevægring er ens" - Skolebørn \(skoleborn.dk\)](#) (tilgået 27-10-2023)

Social- og Boligstyrelsen (2021). Nyt projekt skal styrke indsatsen til børn med bekymrende skolefravær. [Nyt projekt skal styrke indsatsen til børn med bekymrende skolefravær | Social- og Boligstyrelsen \(sbst.dk\)](#) (tilgået 27-10-2023)

Social- og Boligstyrelsen (2022). Børn med bekymrende skolefravær. [Børn med bekymrende skolefravær | Social- og Boligstyrelsen \(sbst.dk\)](#) (tilgået 27-10-2023)

Socialpaedagogen.dk (2023). Sådan kom socialpolitik på dagsordenen. [Sådan kom socialpolitik på dagsordenen \(sl.dk\)](#) (tilgået 27-10-2023)

Stokholm, M., Andersen, M.J., Berthelsen, L., & Sørensen, S. (2019). U-start: Udviklingsstart til børn og unge med skolevægring i Hvidovre Kommune. I: Skolens fraværende børn - årsager og indsatser. Frederikshavn: Dafolo

VIVE – Viden til Velfærd (2020). Panelanalyse af bekymrende skolefravær. Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd. VIVE og forfatterne, 2020

10 Bilag

Bilag 1

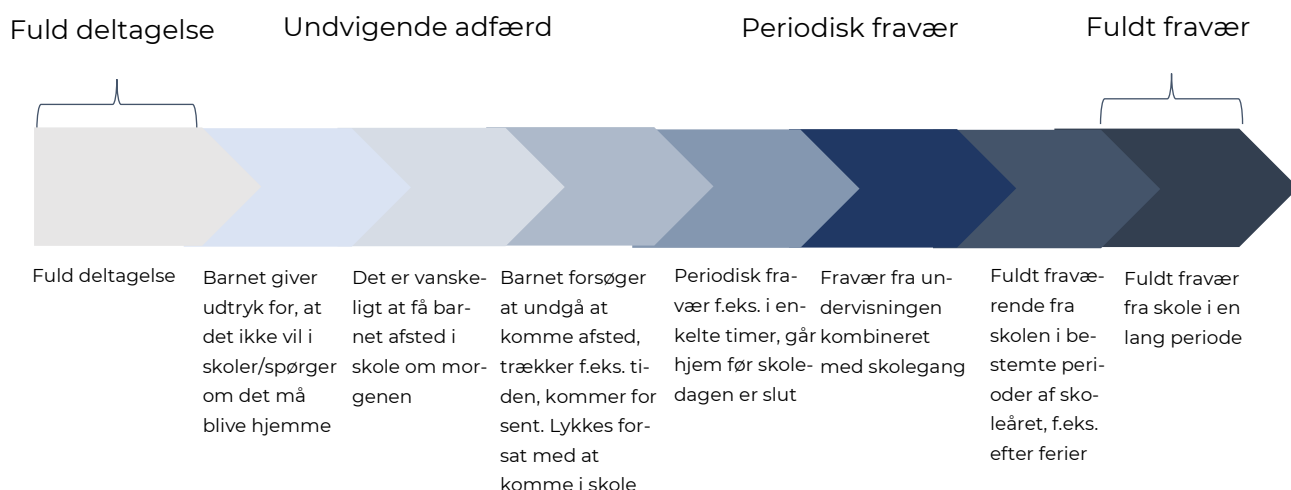
Nedenfor beskrives to af de centrale oplysninger, som U-start registrerer om eleverne.

Fraværsproblemernes fremtrædelsesform

Fraværsproblemernes fremtrædelsesform fortæller, hvordan elevens fraværsproblematikker kommer til udtryk. Den oprindelige variabel består af otte kategorier inspireret af Kearney (2008). De oprindelige kategorier ses nederst i figur 1, hvor fremtrædelsesformen defineres som mere alvorlig, des længere mod højre, vi bevæger os. Kategorierne ikke er gensidigt udelukkende, da en elev som f.eks. har periodisk fravær også potentielt kan forsøge at undgå at komme afsted. Praxis er, at U-startteamet noterer den mest alvorlige fremtrædelsesform.

For at lette analysen, har vi kondenseret til fire kategorier. Den første kategori er 'fuld deltagelse', der dækker over, at eleverne ikke har fravær eller fraværsproblematikker. Den anden kategori har vi kaldt 'undvigelsesadfærd', og den dækker over, at barnet i mere eller mindre alvorlig grad giver udtryk for eller forsøger at undgå at komme afsted i skole. Den tredje kategori er 'periodisk fravær', og dækker både over, at eleven har fravær i løbet af skoledagen eller helt er fraværende i perioder i løbet af skoleåret. Endelig er der den mest alvorlige fremtrædelsesform, som er 'fuldt fravær', der dækker over, at eleven slet ikke kommer i skole i en længere periode.

Figur 1. Fraværets fremtrædelsesform

Sagens kompleksitet

Sagens kompleksitet vurderes på en skala fra 0-10, hvor 10 er udtryk for den højeste grad af kompleksitet. Vurderingen baseres på et fagligt skøn fra U-startteamet med afsæt i årsagerne til elevens fravær, hvor følgende forbindelse fire arenaer omkring barnet overvejes: *barnet selv, barnets familie, barnets klasse og barnets skole.*

Forhold vedrørende barnet kan være psykiske vanskeligheder, faglige udfordringer, indlæringsvanskeligheder eller personlig mistrivsel. Forhold vedrørende familien kan dække over sygdom, skilsmisse, misbrugsproblemer eller social udsathed. Forhold vedrørende klassen kan være mobning, larm eller manglende støtte i undervisning. Endelig er der forhold ved skolen, der omhandler lærerskift, skolens fysiske rammer, overgange samt håndtering af skolehjem Samarbejde. På baggrund af den vurderinger inden for de fire arenaer, gives en samlet score for sagens kompleksitet. For at den samlede score for sagens kompleksitet er 10 behøver der ikke at være kompleksitet i alle arenaer, men udfordringer i flere arenaer vil ofte have en opadgående virkning på kompleksitetsscoren, da det - alt andet lige - gør sagen mere kompleks.

Sagens kompleksitet betragtes ikke som en statisk variabel eller et effektmål. Teamet foretager vurderingen i opstarten af et forløb, men scoren genbesøges og revideres evt. i takt med, at de fagprofessionelle får mere information. Den samlede score afspejler således sagens samlede kompleksitet under forløbet.

Bilag 2

Display 1. Case-oversigt

	Barnets alder ¹³	Køn	Fravær ved start ¹⁴	Fravær ved afslutning ¹⁵	Fremtrædelsesform ved indskrivning	Fremtrædelsesform ved udskrivning	Varighed af forløb	Kompleksitetsakse ¹⁶
Case 1	10 år	Pige	11%	0%	Barnet giver udtryk for ikke at ville i skole/spørger om hun kan blive hjemme	Fuld deltagelse	12 måneder	3
Case 2	11 år	Dreng	13%	13%	Fravær fra undervisningen kombineret med skolegang	Barnet giver udtryk for ikke at ville i skole/spørger om han kan blive hjemme	10,5 måneder	4
Case 3	14 år	Pige	30%	4%	Det er vanskeligt at få barnet afsted i skole om morgenen	Periodisk fravær i enkelte timer, går hjem før skoledagen er slut	9 måneder	6
Case 4	12 år	Dreng	31%	0%	Periodisk fravær i enkelte timer, går hjem før skoledagen er slut	Fuld deltagelse	6 måneder	6

¹³ Alder ved opstart af U-start forløb

¹⁴ Fraværsprocent seneste måned inden start

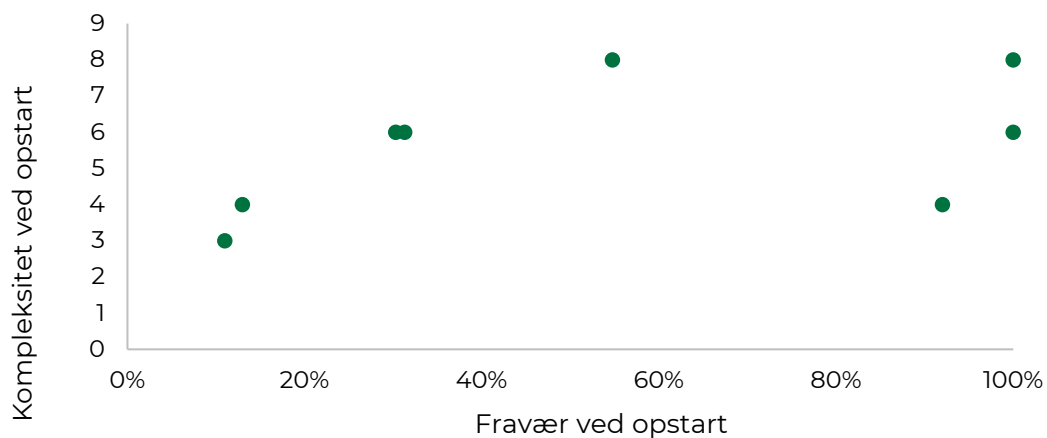
¹⁵ Fraværsprocent en måned efter U-start

¹⁶ Variablen er beskrevet yderligere i bilag 1

Case 5	13 år	Pige	55%	14%	Periodisk fravær i enkelte timer, går hjem før skoledagen er slut	Periodisk fravær i enkelte timer, går hjem før skoledagen er slut	1 år og fem måneder	8
Case 6	9 år	Dreng	92%	0%	Fravær fra undervisningen kombineret med skolegang	Fuld deltagelse	6,5 måneder	4
Case 7	14 år	Dreng	100%	0%	Fuldt fraværende fra skole i bestemte perioder af skoleåret, f.eks. efter ferier	Fuld deltagelse	9,5 måneder	6
Case 8	10 år	Dreng	100%	45%	Fuldt fraværende fra skole i en lang periode	Periodisk fravær	9,5 måneder	8

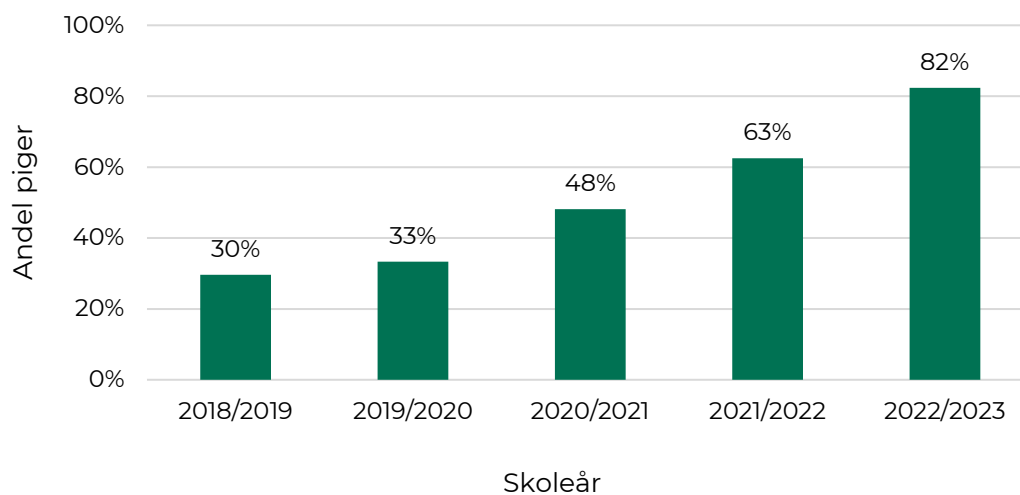
Bilag 3

Figur 1. Oversigt over de udvalgte cases

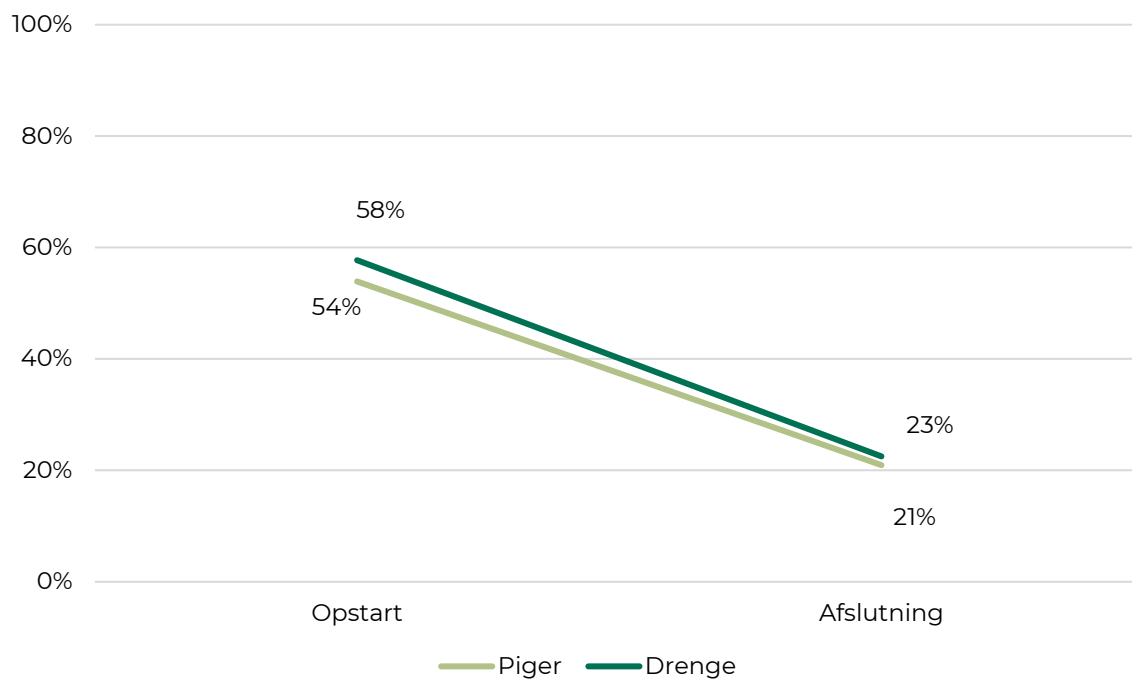
Bilag 4

Figur 1. Udvikling i kønsfordelingen over skoleår

Bilag 5

Figur 1. **Udvikling i den gennemsnitlig fraværsprocent fordelt på elevens køn**

Bilag 6

Forskellene i de to års budget skyldes, at U-start i 2022 udvides til at omfatte 9 skoler fremfor 7 skoler.

Tabel 1. **Driftsomkostninger i U-start 2021, dkr.**

Budgetpost 2021	Pr. år
Løn til teammedlemmer	2.208.912
Lokale skoler (7 skoler)	560.616
Udviklingskonsulenter (BOF + SKO)	156.000
Supervision/efteruddannelse	100.000
I alt	3.025.528 kr.

Tabel 2. **Driftsomkostninger i U-start 2022, dkr.**

Budgetpost 2022	Pr. år
Løn til teammedlemmer	2.910.992
Lokale skoler (9 skoler)	720.792
Udviklingskonsulenter (BOF + SKO)	156.000
Supervision/efteruddannelse	100.000
I alt	3.887.784 kr.

Bilag 7

Display 1. Oversigt over barnets og familiens situation ved opstart og afslutning i U-start

	Fraværssituation ved opstart i U-start	Barnets og familiens situation ved afslutning i U-start
Case 1	<p>Barnet trives ikke i sin klasse, hvor der er mange konflikter.</p> <p>Familien oplever ikke at skolen tager fraværet alvorligt, da det ikke er så stort.</p>	<p>Fuldt deltagende, hvilket skyldes at barnet trives bedre efter klasseskift.</p> <p>Forælderen oplever at der blev gjort for meget ift. at barnet få barnet tilbage i en konfliktfyldt klasse, derimod var der behov for et klasseskift.</p>
Case 2	<p>Barnets fravær starter efter corona-nedlukning, hvor barnet får svært ved at komme i skole.</p> <p>Forældrene ved ikke hvorfor barnet vægrer sig mod skolen.</p>	<p>Fravær uændret.</p> <p>Forældrene ved fortsat ikke hvorfor barnet vægrer sig mod skolen.</p> <p>Generelt en lærerig proces. Oplever at de er blevet taget alvorligt, og har fået mere overskud som forældre.</p>
Case 3	<p>Barnet trives ikke i sin klasse, pga. dårlige sociale dynamikker og mange lærerskift. Skilsmisse blandt forældrene bliver katalysator for en psykisk belastningsreaktion, som betyder at barnet trækker sig fra skolen.</p>	<p>Tæt på fuldt deltagende i skolen med små tilbagefald, som forælder oplever, at de er blevet bedre til at håndtere.</p> <p>Forælder beskriver, at barnet er vokset rigtig meget og har gennemgået en stor positiv forandring.</p> <p>Forælderen oplever at forløbet har givet ro i familien, og oplever sig styrket i sin forælderrolle.</p>
Case 4	<p>Barnet føler sig alene i skolen og har svært ved at se meningen med skolen. Barnet har en udviklingsforstyrrelse.</p> <p>Familien oplever ikke at skolen tager de fornødne hensyn til barnets situation.</p>	<p>Tæt på fuldt deltagende i skolen, men med små tilbagefald som forældrene bedre kan håndtere.</p> <p>Barnet har gennemgået en meget stor personlig forandring.</p> <p>Forældrene oplever at forløbet har givet ro, og ikke længere behov for tabt arbejdsfortjeneste.</p>

	Fraværsituation ved opstart i U-start	Barnets og familiens situation ved afslutning i U-start
Case 5	<p>Barnet har fysiske og psykiske lidelser, og har vanskeligt ved at komme i skole efter et længere sygdomsforløb.</p> <p>Familien oplever ikke at skolens rammer matcher barnets behov, og det er uoverskueligt for barnet at komme tilbage i skole efter en lang sygdomsperiode.</p>	<p>Barnet reducerer sit skolefravær markant. Forælderen føler sig stærkere i sin forælderrolle, og oplever at barnets har udviklet sig. Forløbet i U-start har været med til at bane vejen for at barnet skal gå i specialtilbud, hvor der tages yderligere hånd om barnets behov.</p>
Case 6	<p>Barnet er næsten fuldt fraværende fra skolen. Fraværsproblemer gennem hele skoletiden, dette er barnets andet forløb i U-start.</p> <p>Familien oplever at barnet er utrygt i skolen og trives ikke.</p>	<p>Fuld deltagelse, men tilbagefald og er nu i nyt forløb ved U-start</p> <p>Forældrene oplever at det er blevet nemmere at stå i barnets skolefraværsituation, men de er fortsat bekymrende, ligesom de grundlæggende ikke er blevet klogere på hvad der kan forklare skolefraværet.</p>
Case 7	<p>Barnet er fuldt fraværende.</p> <p>Familien oplever at barnet vægrer sig mod skolen, fordi skolen ikke er i stand til at skabe de fornødne rammer som tager højde for barnets udviklingsforstyrrelse.</p>	<p>Barnet er fuldt deltagende på nedsat skema.</p> <p>Forældrene oplever at barnet er i bedre trivsel og generelt mere glad og talende. Familien har i sin helhed fået mere ro og overskud. Ikke længere behov for tabt arbejdsfortjeneste.</p>
Case 8	<p>Barnet har haft svært ved at komme i skole i mange år, eskalerede under corona.</p>	<p>Barnet er næsten fuldt deltagende, men overgange som ferier eller sygdom kan være svært for barnet.</p> <p>Familien oplever barnet som mere glad. U-start har betydet at familien er henvist til en mere intensiv indsats, som også har været medvirkende til at barnet er blevet udredt, hvilket har givet en større forståelse for skolefraværsproblematikken.</p>